

POSJEKOTINA

Za Susan O'Neill Roe

Kakvo uzbuđenje –
Moj palac umjesto luka,
Vrh skoro odsječen,
Osim neke vrste šarke

Od kože,
Preklop poput šešira,
Smrtno blijed.
Onda taj crveni velvet.

Mali pilgrime,
Indijanac ti odreza skalp.
Tvoj ćureći podvaljak
Kotrlja se po ćilimu

Ravno iz srca.
Stadoh na njeg,
Držeći moju bocu
Ružičastog pjenušavog soka.
Slavlje, to je to.
Iz otvora
Istrčava milion vojnika.
Crvenokaputaši, svaki.

Na čijoj su oni strani?
O, moj
Homonculuse, slabo mi je.
Uzeh pilulu da ubijem

Ovaj tanki
Papirnati osjećaj.
Izdajniče,

Kamikazo –

Mrlja na tvojoj
Kju-kluks-klan odori
Babuška
Tamni i gasne kadgod se
Loptasta
Pulpa tvog srca
Suoči sa svojom malom
Vodenicom tištine

Kako ti samo skačeš –
Trepanirani veteran,
Prljava cura,
Palac patrljak.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. decembar 2024.

EKSPATRIATE

Dragi moj, bješe to onaj tren
da se za njega za trenutak uhvatiš
tako da možda i povjeruješ u njega
a vjerovanje čin je ljubavi, mislim,
čak i u kazivanju, ma kamo da tren ode.

U lažnoj šumi Nove Engleske
gdje je greškom posađeno norveško drveće
odbijalo da se užili, i svojim je sintetičkim korijenima
izbijalo iz zemlje ne bi li kako iz zraka niklo,
držali smo se za ruke i hodali na koljenima.
Zapravo, niko tamo nije bio.

Četrdeset godina rasla je ta pokusna šuma,

deblo uz deblo u savršenim redovima
gdje su se patrljci grana održali a grančice njine opale.
Bješe to mjesto uporednog drveća, njihovi životi
otpremljeni u izgnanje gdje mi hodili smo, pretuđi da
spoznamo našu sličnost i to da preživljavanje nam je isto.

Izvan nas auti iz sela držali su se bijele linije
kojom smo dvije noći ranije mi oprezno hodali
k našim zasebnim krevetima.

Legli smo na pola puta uz ružno brdo i ako smo pali,
bilo je to ovdje u šumi gdje šuma je uhvaćena
u vlastitom umiranju i ti čvrsto držao si me.

A sada moram sanjati cijelu šumu
i tvoje mile ruke, nikad onako sleđene
kao to zaustavljeno drveće, nikad ukroćene, ni blijede,
nikad ostavljujući moje. U mojoj kući, danas vidim
našu kuću, a njeni stubovi ljudi su u mračnom podrumu
koji drže ovo strano tlo za tebe i mene.

Dragi moj, to bilo je vrijeme,
iskasapljeno iz vremena koje
moramo brzo pomenuti prije
no što naša vlastita usta izgube
zvuk što kliče moje, moje, moje.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. decembar 2024.

PRIZOR KOJI BI TREBAO ZVUČATI UTJEŠNO

Meni se zapravo ništa nije dogodilo
uspjela sam izići iz grada prije nego
što su zarobili moju žutu svilenu košuljicu
prije nego što su bajunetom skratili moje

predugačke suknje
koje ionako nisi volio zato što su skrivale koljena
Kažem ništa se nije dogodilo
Ali
ja još uvijek dršćem bosa na mokrom betonu
nekog logora
i mene više nikad nitko neće pronaći
Daleko od svega obavljam svakodnevne poslove
sasvim slobodna
Ali
u svakom me snu ponovno zarobe
dok se branim pokušavam pobjeći plačem
sve me boli toliko da se na javi
ne smijem pomaknuti
Kad nitko ne gleda pipajući tražim natekline
i brojim nokte na prstima dok se držim za rukohvat
u tramvaju
Normalno razgovaram smijem se pišem ljubavnu poeziju
jedem s tekom i redovito
Ali
ja ustvari sklupčana u kutu nekog logora bosa
na mokrom betonu plačem
Kad na TV prognozi najave pad temperature
sjeverni vjetar i snijeg u gorju
ja se uz vruć radijator tresem
zato što stojim bosa iznad jame na suhomrazici
i čekam da me prozovu
Dok ti telefoniram i dogovaram se za kavu
kojoj se radujem
vrlo precizno crtam rešetke na papiru
Mene nikad nitko više neće moći osloboditi
a ti mi kažeš spavaj ništa se nije dogodilo

Jozefina Dautbegović, 23. decembar 2024.

PRIZORI KOJE PRIŽELJKUJEM III

Zvijezde ne postoje da nam uljepšaju
noćno nebo
One su crno ugljevije ostaci materije
koja se nije štedjela
sagorjele su od vlastite vatre i sad žive
samo kad na njih padne svjetlost
drugih tijela koja također gore neštedimice
Tako će na nas ako nesebično do kraja
sagorimo padati sjaj tude ljubavi
čineći nas vidljivijima u sveopćoj tami
U sveopćem rasulu sjaj će drugih zvijezda
padati na naša mrtva tijela
i činit će se iz daleka kako još titramo
pulsiramo odašiljemo svjetlo
Iluzija je također oblik postojanja
dok se ne razruši
Uvijek će se negdje događati vatrica
i uvijek će postojati sretna mogućnost
da naše pougljeno tijelo uđe u sjajan krug
i zasja iznenada prenoseći svjetlo
zato ne treba odustati udaljavati se

Jozefina Dautbegović, 20. decembar 2024.

MJESEC I TISA

Svetlost uma ovo je, hladna i planetarna.
Drveće uma je crno. Svetlost je plava.
Trave polažu svoje jade pred moje noge, kao da sam Bog,
Bockajući mi članke i mrmljajući o svojoj poniznosti.
Dimne, sablasne magle nastanjuju ovo mjesto
Odvojeno od moje kuće nizom nadgrobnog kamenja.
Naprosto ne vidim gdje je to kamo treba stići.

Mjesec nisu vrata. Lice to je samo po sebi,
Blijedo kao zglob šake i strašno uznemireno.
Vuče more za sobom kao mračan zločin; čuti
Sa razjapljenim O-izrazom potpunog očaja. Ovdje živim
Nedeljom, zvona dvaput prestraše nebo –
Osam velikih jezika što dokazuju Uskrsnuće
Na kraju, trezveno odzvone svoja imena.

Tisa stremi gore. Oblik joj gotički.
Oči kad slijede je gore pronalaze mjesec
Mjesec je moja majka. Nije mila kao Marija.
Iz plavih joj halja izlijeću mali šišmiši i sove.
Kako bih voljela vjerovati u nježnost –
Lice neko sa slike, umekšano svijećama,
Kako spušta, samo na mene, svoje blage oči.

Daleko sam pala. Oblaci se rascvjetavaju,
Plavi i mistični preko lica zvijezda.
U crkvi, svi će da pomodre sveci
Lebdeći na svojim nježnim stopalima iznad hladnih klecalja,
Lica i ruku ukočenih od svetosti
Mjesec ne vidi ništa od toga. Ćelav je i divlji
A poruka tise je tmina – tmina i tišina.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. decembar 2024.

STRAŠNO

Vesi Radomilu

Kad je nađena riječ
Strašno bili su oblaci nedokučivi

Bilo je Strašno strašno
Ali je i poraslo Strašno
Otad strašno

I ja nemam riječi
Sad više za Strašno! Strašno!

Iljia Ladin, 13. decembar 2024.

MOJI PREĐI

*Dosta što imam krvotok
ne treba mi baština!*

Moji pređi skromno leže
Nema im spomenika Da se zna: tu i tu tako i tako
Ništa!
Sve je bilo i ne može se ponoviti
Osim sunca i mjeseca!
Sve je bilo i ne može se ponoviti
To je zemlja sad! To je oblačak i vjetar!

I neka je: tako kako je
I pravo je: tako kako je

Kao što god počivaju
Tamo nečiji pod katedralama piramidama i
koloseumima
Neka moji pređi još spokojnije počivaju pod čistim
oblacima!

Pod svim tim munjama i gromovima u oblacima!
Pod dinama i u pregrštima vjetra:
Njih nema što udariti!
Sve je bilo i ne može se ponoviti
To je zemlja sad! To je litica i ponor!

Kao što god počivaju
Tamo nečiji pod katedralama piramidama i
Koloseumima
Neka moji pređi još spokojnije počivaju nad mrklim
ponorima!

Nad svim tim strujama i liticama u ponorima!
Nad svjetlima i u pretragama pakla:
Njih nema što udariti!
Ni jedan išijas nisu oni sa sobom u grob ponijeli
Ni jednu paru
Za griješnu dušu!
Moji pređi skromno leže
Nema im ni spomenika
Da se zna: tu i tu tako i tako Ništa

I neka je: tako kako je
I pravo je: tako kako je
I ja kad se budem dizao na primjer
Bit će to kao da se diže zemlja sama!
I oblak i vjetar!

Ilja Ladin, 9. decembar 2024.

IZVEĆE LIJEŽEŠ U POSTELJU

a znaš da zalud liježeš: sjutra ćeš ustati izmoždeniji
no kad si legao. Izjutra ustaješ iz postelje
a znaš da zalud ustaješ: jučerašnji čeka te dan,
sa jučerašnjim stresovima. S prekjučerašnjim
poniženjima. S nakjučerašnjim očajem.
Ova opsada ne traje dvije godine,
već jedan (tje)dan, kome svršetka nema.

Od ovoga, čini mi se, jedino moglo bi
da me odmori more. A ko zna hoćemo li ga

vidjeti više ikad? Hoću li ikad više
da stanem na hridine gdje su vazdušne struje
toliko jake da ti se bačena kapa natrag vraća?!

Ali ne čeznem, ovaj put, za morem sa mesnatim
listovima agava u koje su imena
ljubavna urezana. Za maslinama izuvijanim
grčevito kao zelini laokooni. Za klobucima
Meduza što sliče svilenome čadorju iz skaski
istočnjačkih. Ne čeznem za ubavim
jednoličjem valovlja koje pjesnik poredi
s metrikom Homerovom. Ne čeznem za tom tintom
kojom se mogu ispisati milijarde
i milijarde Ilijada i Odiseja.

Ja čeznem za onom tugom
što te obuzme zagledanog u vječno plavetnilo
i zaslušanog u mrmor te vječnosti.
Za tugom koja ti kaže da opet imaš dušu.
Ne možda ni za tugom. Već čeznem za onom divnom
melemlnom prazninom.

Uroniti dušu u prazno koje odmara.
Lijeći. Pomlađuje. Satima zuriti, ni u pučinu,
ni nad pučinu, već – nako! Po bosanski.
Sve dok ne zaboraviš i šta si i gdje si
i odakle si i kako ti je ime.
Jedino znaš da su u tebi – milje i milje praznine.
I da je morsko prostranstvo iz tebe isisalo
stoljeća sva, do Adama. Sinja praznina pukla
do konca svijeta i, unatraške, do njegova početka.
I pojmiš. Ma šta – pojmiš?! Osjetiš na nepcima:
koja će milina zavladati poslije Sudnjega dana!
Sve će se istrijeti, kao sa školske ploče
djetinja žvrljotina, a čista slast će da ostane!
I kušaš unaprijed, bar žlicom kavenom,
blaženstvo u koje će da se rasprsne svijet!

Marko Vešović, 6. decembar 2024.

POTPIS

Nešto se promijenilo između mene i ljudi otkad sam jednove od njih roditelj.

Pol Klodel

Trčim s kćerkicom kući –
granate su nas, opet, iznenadile na ulici.
Granate, već stoljećima, svaki dan padaju,
i svaki put iznenade.
Požurujem je ljutitom galamom:
srdžbu s tobđija srpskih
prenosim na dijete čekano deset godina.
Da se potpišem, veli mi, dok prolazimo
kraj plohe snijega, netaknutog, u parku.
Umjesto da je izgrdim,
dopustih – ko zna zašto – da njezin kažiprst
tu nježnu bjelinu načne,
a potom oko cirilične IVANE VEŠOVIĆ
moj kažiprst je kružnicu opisao
neprobojnu

kao u bajkama

Marko Vešović, 2. decembar 2024.

RASKRŠĆA

Oca je na tom raskršću novembra 1969.
udario automobil
vukao ga za sobom

onako muški
Danas ga ponekad pred kišu
zabole kosti
Dvadeset i tri novembra poslije
na istom raskršću
umjesto auta
mene je udario metak
probivši kožu
kao da je najlon

Pomislih samo
zar je ovo sve

Danas
kad koračam preko raskršća
tog ili nekog drugog
svejedno
ne mislim o bilo čemu
ne tragam za smislom
ne odgonetam

U tim trenucima

Moje misli ne letaju
kao muhe
od jedne do druge skupine nečega

Ja tada mislim vrlo određeno
kako je čovjek
u stvari
ranjivo biće
eto na primjer
moj stari i ja

Da ne pričam dalje.

Marko Čejović, 29. novembar 2024.

KINEZ

Zimska je noć bez mraza
ali je mačka sa psom zaspala –
A u kafeu Bugatti
jedan se ljubavni par
zanio dodirima
toliko
da su kafe pred njima netaknute
odavna već ohlađene –
Oni su ti koji razmjenjuju toplinu
jer mladost je taktilna –
Teško da 35 imaju skupa
a sve govori da kroje planove
30 minuta pred policijski sat –

U taj će trenutak
nimalo drukčiji od drugih
sa vrata kafea Bugatti
bljesnuti stakalce roleksa –
Čovjek sa satom je Kinez
koji pogledom glave gostiju broji
sa oholoću tipičnom za šminkere
jer istinski gradski lopov je svjetski čovjek
i već zbog toga šminker
sa repom Karla Lagerfelda –
Šta ima vidjeti takav jedan
u kafeu Bugatti
30 minuta prije policijskog sata?

Ono što sada slijedi
priča je o topljenju snijega
težini ljudske materije i žestini svijeta
gdje svaka strasna želja
doživi svoje ispunjenje
ali s tolikim zakašnjenjem
da se pretvara u kaznu –
Bezželjan biti
tiho je vjerovanje da smrt postoji –

Nikada nema spremjan plan
ali s velikim darom improvizacije
Kinez već zavodi mladića
ni jednim znakom dajući do znanja
da djevojku primjećuje –
Tako je stečeno povjerenje muškarca
koji pred sobom gleda frajera s roleksom –
S tolikom lakoćom je obećan
izlazak iz grada
da je već i djevojka povjerovala
s razlogom
jer ono što ministar ne može
to lopov od ugleda jamačno može
10 minuta pred policijski sat –
A kad se već zatvara Bugatti
tada je vrijeme svratiti preko
na 100 kvadrata Kinezova parketa –

Tek što je otvorena flaša –
Vlasnik stana
Francuski konjak zove žestinom –
U redu
nestrpljivi odmah neka ispune formulare
ali uredno i čitko
bihrokracija je nemilosrdna –
Treba biti spokojan večeras
jer samo spokojni pripadaju bijelom svijetu
toliko bi morali znati oni
koji se odluče na formular –
Koliko samo muške volje treba
da cijela duša izađe kroz tunel
na jugu grada
tunel u kojem voda kapa između kablova
i živo tijelo saznaće
kako je zapravo tijelu u grobu –

Četvrt flaše je mjera

i Kinez poznaje taj trenutak
za dramski obrat pogodan –
Simulirano pijanstvo
najednom otvara veliko polje slobode –
L'Occident je dovoljno strašan
da se u njemu ne mogu snaći
ljubavnici u svom naivnom romantizmu
a samo oni što mogu izaći iz solipsizma –
Ah, 4 puta
Kinez je izgovorio solipsizam
s uvjerenjem da dvoje mladih
ne znaju značenje riječi –
A to je sva istina
on ih je priveo svom jeziku
kineskom –
i ljubavnici već su na sve spremni –
Napokon
Djevojka obraća pažnju na njegov očnjak
i dijamant ugraviran u tom zubu –

Voditi ljubav pred Kinezom? mogu
i već se ona svukla
al ni to nije dovoljno
da se u bijelom svjetu preživi –
Tad slijedi zadnji obrat
finale fatalne strategije
i sad se nad ženskim tijelom
uspravlja kobra
na širokim prsimeta tetovirana
Kinezu u kišnoj noći –
Topi se snijeg u svijetu
i ljubav u njemu postaje kaznom
za one što se u solipsizmu
nagi i napučenih usana
na žestinu svijeta naslanjaju –
Uplašene ženske oči
izmiču ludom pogledu mladića –

Ženske usne mu govore volim te
prije nego se ženske oči sasvim sklope
predajući se divljijem zagrljaju
u trenu prolaska kroz onaj tunel
u kojem živo tijelo saznaje
kako je tijelu u grobu.

Semezdin Mehmedinović, 25. novembar 2024.

ONKRAJ KRAJA

U 'prirodi' izbora nema—
cvjetovi
njišu svoje glave na vjetru, sunce & mjesec
takvi su kakvi jesu. Ali nama se čini
gotovo da imamo ga (ne samo
raspoloživu smrt)

Energija to je: paukova nit: ne
'nastaviti živjeti' već ubrzati: pokrenuti: proširiti:
Neki to imaju, kroz iznudu –
radom ili smijehom ili čak
činom kupovanja, ako je to
sve čega se mogu domoći –

djevojke što pune dućane, gdje svjetlost,
i boja, i postojani snovi su – kakva vesela
želja! To njihov je festival,
poker, zdravica jabukovačom, misterija.

Nema to onu ljepotu što ima
trava, jednostavni ritmovi,
padanje & uzleti lišća i zvijezda;
to jedva da je
konstanta. Kao so:

uzmi ili ostavi

'Teški radnici' & tako dalje: svaki prokleti
obrtnik ima to dok radi

ali nije to

pitanje rada: neki

zrače time, u mirovanju. Možda to je

odgovor, volja da se odgovori – ('razum

može ne dati ništa / kao

odgovor na želju') možda

škrugutanje zuba, otići

samo malo dalje, iza kraja,

iza svega što se završava: početi, biti, prkositi.

*Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22.
novembar 2024.*

PRAZAN LIST

Ni Europicove uljanice

Ni Shakespeareove voštanice

U postelektrično doba o

Žalim ti se Bože

Na mrak

Na mrlje na mjesecu

I na pjege na suncu

Uzeo sam olovku s krive strane

I jutros čitam

Prazan list

I na svod nebeski čitavi, Dan Drugi: nešto

Potop ozgo dođe – i Ti si počeo u mraku: žalim ti se

Bože

Na biljke i drveće, Dan Treći: nešto
Ne govori drveće – i Ti si počeo u mraku: žalim ti se
Bože

Doba godišnja, Dan Četvrti: nešto
Kasne u dolasku kasne u odlasku – i Ti si počeo u
mraku: žalim ti se Bože
Na ptice i ribe, Dan Peti: nešto
Veće guta manje nije to u redu – i Ti si
počeo u mraku: žalim ti se Bože
Na zvijer i čovjeka, Dan Šesti: nešto
Krv što prolivena što popijena –
Govori meni Ne nije dobro bilo
I ti si počeo u mraku Sve si počeo u mraku

S koje si ti strane
Alatku uzeo
Kad si svijet stvarao
Bože svijet stvarao? Ili je stol

Pisaći
Moj
Avaj mjesto, kušnje tvoje
Još jedno bilo? Što je bilo Bože?

Ilij Ladin, 18. novembar 2024.

SUMRAK

Aaronu Bushnellu

Lutam metropolom kao slijepi pjesnik
i pjevam o onome što svi vide:
turisti obilaze spomenike,
lobisti lobiraju,

kongresmeni odobravaju.
Pristojni ljudi
ne postavljaju neprijatna pitanja,
ali, u znak protesta,
trube revoltirani vozači
– zadržava ih povorka protestanata.

Buka i bijes
izgubljenih generacija
izgubljene civilizacije,
i unaokolo zastave,
– opet je rasprodaja patriotizma.

Dana nije preostalo ni za pedalj,
ali i u mraku stihovi su mi precizni,
navikao na tamu spretno se krećem
u sumraku metropole
i pjevam o onome što svi vide:
veterani vraćaju ordenje
i pale uniforme,
kao beskućnici okupljeni
oko vatre u buretu.

Ishlapjeli starci ubijaju djecu,
ljudi se spaljuju po ulicama,
ali sjaj njihovih zapaljenih tijela
nagriza tek pedalj mraka.

Dana nije preostalo ni za pedalj,
to vidi i slijepi koji živi u mraku
– u najslobodnijoj zemlji
na svijetu,
koja svoje građane
i ostatak svijeta
– drži u šahu.

Adin Ljuca, 15. novembar 2024.

U SLAVU MOJE MATERICE

Svatko u meni je ptica.
Bijem svim svojim krilima.
Željeli su da te isijeku
ali neće.
Rekli su da bezmjerno si prazna
ali nisi.
Rekli su da na smrt si bolesna
Ali pogriješili su.
Pjevaš kao školarka.
Nisi poderana.

Slatko breme,
U čast žene kakva jesam
i duše žene kakva jesam
i središnjeg tog bića i njegovog ushita
pjevam za tebe. Usuđujem se živjeti.
Zdravo, dušo. Zdravo, šoljice.
Pričvrsti, pokrij. Pokrij to što sadrži.
Zdravo zemljo u poljima.
Dobro mi došlo, korijenje.

Svaka ćelija ima život.
Dosta je toga da se zadovolji nacija.
Dovoljno da svo stanovništvo posjeduje ova dobra.
Svaka osoba, svaka zajednica rekla bi o tom:
“Dobro je da ove godine možemo opet saditi
i radovati se žetvi.
Predvidjeli smo štetočinu i iskorijenili je. “
Mnoge žene zajedno pjevaju o tome:
jedna je u fabrici obuće i proklinje mašinu,
jedna se u akvarijumu stara o fokama,
jedna sjedi pospana za volanom svog Forda,

jedna u kućici naplaćuje cestarinu,
jedna veže užetom tele u Arizoni,
jedna opkoračuje cello negdje u Rusiji,
jedna pomjera lonce na šporetu u Egiptu,
jedna mjesečevom bojom farba zidove svoje spavaće sobe,
jedna umire, ali sjeća se doručka,
jedna se proteže na strunjači na Tajlandu,
jedna briše stražnjicu svom djetetu,
jedna zuri kroz prozor vlaka
sred države Wyoming i jedna je
negdje a neke su svuda i sve
izgledaju kao da pjevaju, mada neke ne mogu
otpjevati ni notu.

Slatko breme,
slaveći ženu kakva ja jesam
pusti me da nosim šal od deset stopa,
da bubnjam za devetnaestogodišnjake,
da nosim zdjele za žrtvovanje
(ako je to moja uloga).

Pusti me da proučavam kardiovaskularno tkivo,
pusti me da ispitujem kutnu udaljenost meteorā,
pusti me da sisam stabiljike cvijeća
(ako je to moja uloga).

Pusti me da pravim neke plemenske figurine
(ako je to moja uloga).

Jer ovu stvar tijelo treba
pusti me da pjevam,
za večeru,
za poljupce,
za ono pravo
da.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. novembar 2024.

NE

Opet nas, kao u tor, utjeruju u labirint
lažne mogućnosti izbora.
Na šta smo to spali?
Čak se više puno i ne pretvaraju...
2024 kao 1984.

Ipak, nije teško reći:
Ne dam vam svoj glas!
I između dvije kratke riječi:
Da i Ne
izabratи: Ne!

Nije teško,
jer priče o bespomoćnosti bespomoćnih
prenapuhane su
kao mitovi o slobodnoj volji i slobodi.

Svinje rata ostaju svinje rata,
ponekad kamuflirane u šarmantne dame,
koje, kad odu u penziju,
vole da uče mlade
i prenose svoje znanje.
Ponekad u uredno počešljanu,
obično sjedokosu gospodu,
s pažljivo izabranom kravatom
i politički korektnom retorikom.

Svinje rata ostaju svinje rata.
Ostaju nasmiješene na bilbordima.
Lažne – kao istina iznuđena mučenjem.

Ali, ne boj se, prijatelju,
jer ako ti je suđena omča oko vrata
nećeš se utopiti u plitkoj vodi.

Na putu u nepozanato,
do u tančine isplaniranom
i predvidljivom,
smrad s predizbornih bilborda
kao smrad pregaženog tvora
ulazi kroz zatvorene prozore naših kola
koja jure do bestraga,
bez ikakve šanse da stignu sunce
prije nego što zauvijek zađe.

I svejedno mi je da li će me odnijeti
vrag ili đavo,
neću glasati ni za jednog od njih.

Adin Ljuca, 8. novembar 2024.

ČUVENI PLAVI KIŠNI KAPUT

Četiri je ujutro, kraj decembra
Pišem ti tek da vidim jesi li bolje
New York je hladan, ali volim gdje živim
Muzika svira cijelo veče na Clinton Streetu

Čujem da gradiš malu kuću duboko negdje u pustinji
Sad živiš nizašta, nadam se da praviš kakve pribilješke

Da, i Jane se vratila sa pramenom tvoje kose
Rekla je da dao si joj ga
One noći kad kanio si postati čist
Jesi li ikada postao čist?

O, zadnji put kad smo te vidjeli izgledao si puno stariji
I tvoj čuveni plavi kišni kaput bio je pocijepan na ramenu
Išao si na stanicu da dočekaš svaki voz, a

Vratio si se kući bez Lili Marlen

I dao si mojoj ženskoj samo mrvicu svog života
Ali kad vratila se ne bješe ničija žena više

I vidim te tamo sa ružom među zubima
Još jedan tankovijasti ciganski lopov
Evo, vidim Jane je budna
Šalje pozdrav

I šta ti mogu reći, brate moj, moj krvniče
Šta uopće ja tu mogu reći?
Možda da nedostaješ mi, da mislim da ti praštam
Da drago mi je da stajao si mi na putu

Ako ikad svratiš, zbog Jane il' zbog mene
E, pa neprijatelj tvoj spava, i njegova je ženska slobodna

Da, i hvala, što tegobu si uklonio iz njenih očiju
Jer mišljah da ona tamo zauvijek je pa nikad i ne probah

I Jane je došla sa pramenom tvoje kose
Rekla je da dao si joj ga
One noći kad kanio si postati čist

Iskreno, L. Cohen

Leonard Cohen (preveli Esma Hadžiselimović i Milorad Pejić), 4. novembar 2024.

CRNI GAVRAN U KIŠNOM VREMENU

Na ukočenoj grani tamo gore
Zgrbljen mokri crni gavran sjedi,
Sređujući i preuređujući perje na kiši.

Ne očekujem da čudo
Ili neki slučaj

Ovaj prizor rasplamsa
U mome oku, niti više tražim
U ovom besciljnom vremenu neki plan,
Nego puštam da umrljano lišće pada kako pada,
Bez ceremonije, bez predskazanja.

Iako, priznajem, poželim,
Pokašto, neki odgovor
Mutavog neba, iskreno, ne mogu se požaliti:
Neko malo svjetlo još može
Da bljesne

Sa kuhinjskog stola ili stolice
Kao da nebeski plamen s vremena na vrijeme
Prisvoji najtuplje predmete –
Čineći tako svetim trenutak
Inače nevažan

Darivanjem mu veličine, časti,
Možda čak ljubavi. U svakom slučaju, sad hodam
Oprezno (jer to može se desiti
Čak i u ovom utučenom, razorenom krajoliku); sumnjičava
No mudra, u neznanju

Kad andeo neki mogao bi odlučiti se da bljesne
Nenadno kraj lakta mojeg. Znam samo da gavran
Slažući svoje crno perje može zasjati tako
Da zaslijepi sva mi čula, podigne
Očne kapke, i podari me

Kratkom odgodom straha
Od potpune neutralnosti. S malo sreće,
Putujući tvrdoglavo kroz ovu sezonu
Umora,

Skrpiću neku vrstu

Sadržaja. Čuda se zbivaju.
Ako hoćeš da zoveš ove grčevite
Trikove sjaja čudima. Opet počinje čekanje,
Dugo čekanje anđela,

Njegovog rijetkog, slučajnog spuštanja.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1. novembar 2024.

SVAKO ZNA

Svako zna da kocka je namještена
I svako je kotrlja prstima prekriženim
Svako zna da rat je gotov
Svako zna da dobri su momci izgubili
Svako zna da borba namještena bješe
Bijedni ostaju bijeda, bogati još bogatiji su
Tako to ide
Svako zna
Svako zna da brod propušta vodu
Svako zna da kapetan lagao je
Svako se osjeća slomljeno
Kao kad ti pas ili otac upravo umre
Svako priča svojim džepovima
Svako hoće kutiju čokoladnih bombona
I ružu duge stabljike
Svako zna
Svako zna da ti me voliš draga
Svako zna da zaista me voliš
Svako zna da vjerna si bila
O, bar noć il' dvije više-manje
Svako zna da diskretna si bila

No toliko ih bješe koje si morala sresti
Bez odjeće
Svako zna
Svako zna, svako zna
Tako to ide
Svako zna
Svako zna, svako zna
Tako to ide
Svako zna
I svako zna da sad je ili nikad
Svako zna da je sad između tebe i mene
I svako zna da tebi je živjeti vječno
Nakon što uzmeš crtu il' dvije
Svako zna da pogodba je trula
I stari Crni Joe još bere pamuk
Za tvoje trake i mašne
I svako zna
I svako zna da Kuga dolazi
Svako zna da brzo putuje ona
Svako zna da taj nagi čovjek i žena
Samo su sjajna tvorevina prošlog
Svako zna da scena je mrtva
Ali mjerač biće na tvom krevetu
Koji pokazivat će
Što svako već zna
A svako zna da u nevolji si
Svako zna kroz šta si sve prošao
Od krvavog križa na vrhu Kalvarije
Do Malibu plaže
Svako zna da to se ruši
Baci zadnji pogled na ovo Presveto Srce
Prije nego što eksplodira
Svako zna

Leonard Cohen (prevela Esma Hadžiselimović), 28. oktobar 2024.

DIJETE

Tvoje bistro oko jedna je absolutno divna stvar.
Želim ga ispuniti bojama i patkama,
Zoološki vrt novih stvari.

O kojem imenu ti razmišljaš –
Aprilska visibaba, indijanska lula,
Mala

Stabljika bez nabora,
Jezerce u kojem slike
Bile bi velike i klasične

Ne ovo nemirno
Kršenje ruku, ovaj mračni
Strop bez zvijezda.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 25. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

11

Svjetu mir u neko vrijeme il' za godinu dana,
Al' u našim životima ovaj mir naš bijaše svagda.
Nije teško imati mir, on bliže leži nama
No grudima disanje. Kad odmetničke sile jada
Ili bijesa, il' bolesni san o grijehu, u kuću duše tvoje i moje
provale, kraj ruina mi sjedićemo plačući.
Gledaćemo kroz zid provaljeni, zašto sve crveno je
Postalo tamo unutra dok mir je naš ležao spavajući.
I u snu se smiješio dok široki noži krv su pili,

Lupeži likovali i krov zapaljen bio na našoj kući.
Vječno živući Bog, nikad uznemiravan,
Ležao je na krevetu Ijljanskom spavajući.
Ljudi su vrištali, vrištale trube, zidovi se razbijali
U zraku: da On tu bješe, dotad nismo ni znali.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 21. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

10

U jednostavnoj nevinosti mojoj nastojah
prepustiti se moći bilo kojoj,
na tijela žena riznicu moje ljubavi potroših,
Obožavajući svaki izlazak sunca na vrhuncu planinskom;
Povremeni neuspjesi rugaše mi se i savršenstvo porekoše,
Dijelovi mene trošili su se, no dosta mene ostajalo je,
U vinu tražio sam predaju i boljeg sebe,
Uspio nisam, jer dušu svoju nisam mogao dati.
Tražeći ponovo da sebe dam okrenuo uzalud sam se
Tad stvarima izvanjskim, Bogu mom,
Kušah sve visove, sve zaljeve, sve snove, misli sve.
I ovu mudrost pronađoh hodeć po putu tom divnom,
Da ono bitno Ja dati se ne može,
Ovo jedno Oko, Bog krvavom glinom obložen.

Robinson Jeffers (prevela Esma Hadžiselimović), 18. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

9

Ne obožava ga, nit će mu biti slugom.
U Oku tom sjedinjenje je smrti i života,
Unutar jednog jedinog živca neizmučenog
Međ živcima što čovjeka čine, unutar tog svetišta
Kojeg oskvrnuti ne može ništa,
Gdje život i smrt su i ljubavnici i sestra i brat,
Mada zalud se čuo zlatni glas Krista,
vidljivo lebdi Božji duh svet.
Djevojke malih grudi, gipke žene dugokose,
Ljubavi koje su rasle u našim žilama i venama nekoć,
Tvoja je Sloboda bila žudnja koja dublje odvažila se
ka citadeli gdje još uvijek postoji umijeće,
Ka duši ... Odbaci novčić koji se ne može nikom
Dati, ovaj Bog, ovaj Mir, ovo Oko.

Robinson Jeffers (prevela Esma Hadžiselimović), 14. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

8

Taj led u duši koji na ludilo upozorava
Kad obijest nas obuzme, to oko što ne trepće
Nego pogledom indiferentnim sve stvari odmjerava,
Zvijezdama dalekim stvari bliske provjeravajući,
To jezero koje leži mirno u nama i ispod nas,
Moćno, anđelima svađe neuznemiravano,
Kad spokojno je, smrti prisustvo osjeća se,
Kad središte svega je, suština života kao da je sama.
Je li to možda smrt i život sklapaju primirje
U neutralnoj zoni dok njina stara svadja ostaje svana
Da gradove sa kulama pali? Za čudnu je upotrebu zacijelo
On oko tog dijamanta savršenog zaoblio.
Ničemu ne služi sem da mu ribarskim štapom i užem

Mjeru uzima, kako u stvari treba Bog od Boga da bude služen?

Robinson Jeffers (prevela Esma Hadžiselimović), 11. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

7

Nakon svega što izdržasmo, ko mudar posta?
Naš smrtni prolazni čas mi prihvatamo
S gestom odveć velikom, dok podrugljiva nebesa
Na naše grijeha, naša prava, moć našu, žmirkaju samo.
Pogledaj noć, zvjezdana svjetlost dašak je što smiruje
Nerve ljutnjom napete. Dobre nakane imali su svi,
Naši neprijatelji i što smijali smo im se hulje,
Lažovi, na položaju klovnovi, u paklu kraljevi,
Svi kanili su uglavnom dobro ... poneki se oprobao
I na planinskom putu trpeljivosti ... Al' rat je započeo svaki,
Urote krojio, tlačio, pljačkao, ubijao, lagao i lagao,
Kanio dobro, izigravao ludu bučnu ... dok Orion Zimski
I dalje goni jednu za drugom zvijezde Plejadine,
U blijedoj i velikoj paradi, mir i tišina.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 7. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

6

Žene su plakale tog jutra, zvona bila udarcima radosnim,
Svi bili smo sretni dugo nakon toga,
Al' i dalje će na zemljinim mjestima turobnim

Stotinu jedva uhranjenih padati od rada teškoga
Da jedan stomak pokrije i nahrani ga mesom mekanim,
Krvlju je plaćen mir no siroti i dalje će ga kupovati,
Znoj robova nije dobro vino, ali
Ipak se ponekad do mozga popne. Budi sretan i tih,
Budi sretan i živi, al' tih budi jer Bog se može probuditi.
On spava na planini što srce je srca čovjekovog,
Udara isturenom šakom, napravljen od niti
Tvrdoglavom-миšićavim udova, neće početi zbog
male stvari neke... ruke mu pipaju, otvaraju što zatvoreno bješe,
I pipajući glavne stubove traže ... da kuću sruše.

Robinson Jeffers (prevela Esma Hadžiselimović), 4. oktobar 2024.

MIR I PRIMIRJE

5

Južno od rijeke Big Sur, uzbrdo,
Tri su groba obilježena visokom travom i korovom gustim,
Satima tu mirno stajao sam pod šumskim stropom
Misleći da to je najljepše mjesto za usniti...
Škropeći smrt samodovoljnju komplimentima
Iskrenim i nepotrebnim, za mirom žudeći.
Daska umjesto nadgrobnog kamenja, natpis prosti obojeni
Obrastao mahovinom, ispran kišom ... sate tračeći
Oskudne da bih se miru savršenom divio njinom.
S te visine, da nije drveća, cijela bi dolina mogla se vidjeti,
Ali' teška zemlje ne da svjetlosti da u duplje očne
Uđe, teška zemlja, i zeleni pokrov travnati
Po zemlji teškoj, tajnovitost krtičija,
Neizmjerno uzmicanje, zemlja, tišina, mir.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30. septembar 2024.

MIR I PRIMIRJE

4

Mir sad, sirota zemljo. Oni bili se za slobodu,
Ona u čošku gladovala dok oni su se bili.
Nisu znali kog su napadali iz Arhangelska, kog bodu
Nožem na Onjegi, koga su voljeli, kog tražili.
Ona krv je što rođena nije, ne može umrijeti,
Energija u arterijama zemlje što kuca crveno,
S njom svijet će, u kakav veliki osvit, planuti,
Veliki svijet s njom će u vatru, a mi mrtvi bićemo.
Tu, na zapadu ona raste po stupnju sporu,
Na istoku sijevala je, i rasplamsaće teror i svjetlo,
Mir sada, sirota zemljo, mir onom još svetijem miru,
Tajni duboko u duši, van oka svima držanoj.
Taj kristal, dom čist, taj mir od svetog svetiji,
plamen što jenja, rane koje zadat neće najokrutniji.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. septembar 2024.

MIR I PRIMIRJE

3

Svjetu mir, u neko vrijeme il' za godinu dana,
U nutarnjem svjetu ja dotakoh mir trenutačan.
Ljudska duša hladni je jasan kristal bez mana,
Što, kao hladna i bijela za iznajmljivanje palača
Nudi se snovima zakupcima, iz mozga tiranima,
I razuzdanom plamu mesa ljepšeg.

Čudna vina i grimize točimo zalud. Sveđma
Kristal ostaje čist, palača svježinom odiše.
Ovdje svi su azijski i trački bahanali
Živjeli, a tragove vina na zidovima niko nije
Ostavio. Na ovome svetijem mjestu šta li
Radiše bahanali trački i oni iz Azije?
Svjetu mir sutra il' za godinu,
Mir u bijeloj palači, tom kristalu jasnu.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 23. septembar 2024.

MIR I PRIMIRJE

2

Mir sada, jer vatre čistilišta, premda vruće
Uvijek srce ledno imaju
Što hladno gleda i čudi se, ni pateći
Ni zadovoljno, u kakvom parku ili u raju
Punom grudi blago nabreklih i lijepih ruku
Sa grlima natopljenim krvlju vrlo putenom.
Hladno motri i čudi se, "Znamenite su, Bože veliki,
čari tvoje, samoće se sjećam.
Vrijeme istine znamo prije no mladost će se uzdići,
Imati oči bezmalo uznesenje bje." Mir sada, jer pećinu
Koju otkriše djetinjstvo i mladost rat će pronaći.
Niti jednoj od zvijezda se ne priguši sjaj a ukradeno
Deset miliona života; ratovi izumiru, kraj biće i života,
Smrt prestaje, al' ljepota živi uvijek, mira ljepota.

Robinson Jeffers (prevela Esma Hadžiselimović), 20. septembar 2024.

MIR I PRIMIRJE

1

Mir sada, jer svaka furija svoj dan imade,
Njina prirodna građa na umoru je, skončavaju sada,
Nutarnje sjemenje nose brzoga raspada,
Gatove za oluj spremaju, al mir je na čem ih grade.
Mir planina odgovara miru zvjezdanih puka,
Obijest nam spram njinoga trajanja ludost je čista,
Bog izgradi naš mir al' ratovima ga ožbuka,
Dok freske blijede, ljušte se, mir drži se čvrsto.
Na početku, prije nego što svjetlo rodi se,
Ležasmo il' drhtasmo slijepi sred bremenitih materica,
A kakav onaj čovjek prvi, takav i posljednji je,
Kad pod smrću za muža ljubavna se grobnica
Pokrije i začeće desi se; prođe mjeseci devet,
Ne zove se babica, ne plače beba ljeta devet.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. septembar 2024.

KARTA ZAPADNOG DIJELA GROFOVIJE ESSEX U ENGLESKOJ

Nešto dvadeset godina zaboravljeno: mada su mi oci
i majke došli iz Cordove i Vitepska i Caernarvona,
mada državljanka sam SAD-a i manje
stranac ovdje nego bilo gdje drugdje, možda,
ja ipak iz Essex-a sam:

Tu me rječica Cranbrook pozvala u svoj mračni tunel,
tu u Valentines parku mali su potoci čuli moju odlučnost,
River Roding mi držala glavu iznad vode kada sam mislila
da me davi; u Hainaultu samo je izmaglica tankih stabala
dijelila crvene dvospratne autobusa od lova na veprove,

tu tinjao je duh milosrdne Philipe.

Pergo Park me poznavao, i Clavering i Havering-atte-Bower,

Stanford Rivers me izgubio u krevetima od vrbovog šiblja,

Stapleford Abbotts poslao me bezbjedno kući po tamnoj cesti
poslije Simeonove tihe večernje službe,

Wanstead me sve više uvlačio u svoju temeljnu poeziju,

u njegovom vijugavom jezeru, sred zlatnog lišća, vidjela sam
grgeč-viole, i duh velike kuće kroz njegovo drveće.

U Ilfordu, na glavnoj ulici, vidjela sam gomilu što prolazi blijeda

pod svjetлом plamtećeg sumraka, sedam kraljeva

u sumornim zvjezdanim haljecima okupljeni ispred Seven Kings,
zgrade zakona

gdje upisano je moje rođenje i moj brak

i smrt mog oca. Woodford Wells

gdje je jedna stara kuća što su je zvali Gola Ljepotica (bijeli
kip usamljen u njenom vrtu)

svjedočila susretu i rastanku dvije sestre,

(zaboravljen? i malo dalje

ono brdo prije Thaxteda? gdje mir nas je zadesio? ne jednom
već mnogo puta?).

Svi su Ivani sanjali o svojim selima

sve Marije o svojim zidom opasanim gradovima,

skupljajući komadiće Novog Svijeta polako,

ne znajući kako da ih sastave, ni kako da spoje

sliku sa slikom, sad znam kako je vama bilo, jedna stara karta

napravljena davno prije nego sam se rodila pokazuje drevna

prava prvenstva na cesti po kojoj sam hodala kad imala sam

deset godina, goreći od želje za velikim svjetskim divotama,

dijete koje je crtalo neizbrisive linije putovanja po cijelom atlasu,

a koje sad, u dalekoj zemlji pamti prvu rijeku, prvo polje,

cigle i građevno drvo na njemu istovareno i spremno za gradnju,

taj novi miris, i pamti

zidove vrta, prvo svjetlo.

*Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13.
septembar 2024.*

NOVAC

Svaka tri mjeseca, il' tako, novac mi se žali:
‘Što puštaš da zalud ovdje ležim?
Ja to sam što ti nikad nemaš: imetak, seks.
Možeš ih još dobiti – napiši koji ček’.

Pa pogledah druge, šta rade sa svojim:
Sigurno je da im na spratu ne стоји.
U njih sad već kuća druga, kola, žena nova:
Jasno je, veza ima između života i novca

– U stvari, zajedničkog im dosta, ako se pitaš:
Mladost do penzije odgodit ne možeš!
I koliko god da štediš, to što na stranu mećeš
Za ništa više od brijanja na kraju dostati neće.

Poj novca slušam. Ko kad kroz francuski
Prozor dugački gledaš dole na grad
provincijski,
Straćare, kanal, crkve nakićene i lude
U večernjem suncu. Jako tužno.

Filip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 9. septembar 2024.

IN EXCELSIS

Napola zima, napola proljeće je,
i Barbara i ja stojimo
licem prema okeanu.
Usta njegova otvorena su široko,
i rasprostro svoje je zelenilo,

bacajući ga na obalu iznova i iznova.

Ti kažeš gnjevan je.

Ja kažem da je kao Madona koju je neko udario.

Utroba mu se urušava, pijana od njegove vrućice.

Udišemo njegov bijes.

Ja, žitelj unutrašnjosti,
ovdje sam s tobom samo nakratko.

Gotovo sam ustrašena,

Tako sam davno otišla s mora.

Vidjeh ga glatkog kao obraz.

Vidjeh lakoću

s kojom radi svoj posao,

sve gutajući.

Vidjeh ga kako kotrlja svoje obruče plaveti.

Vidjeh kako otkida zemlju.

I vidjeh kako davi me dva puta,

a ipak me ne uzima.

Kažeš da zelenilo što cijedi se unazad

prekriva Britaniju,

ali zar nisi nikad stajala na toj obali

i vidjela kako i tebe prekriva?

Došli smo da se poklonimo,

jezici plime su molitve,

i mi dajemo zavjet,

neizreciv zavjet.

Obje bez riječi.

Obje na svoj način.

Želim ući u vodu kao u san,

ostavljajući svoje korijene ovdje na obali

kao posudu punu noževa.

I da mi se prošlost rasplete, sa svim njenim čvorovima i uzlovima

i da zagazim u ocean,

pustim ga da eksplodira iznad mene

i daleko izvan svega, gdje bih mjesec pila

a odjeća bi skliznula mi

i ja bih utonula u divne majčinske ruke
koje nikad nisam imala,
osim ovdje gdje ponor
baca se na pjesak
udar za udarom,
bez prestanka,
i mi stojimo na obali
i volimo njegovo pulsiranje
dok guta zvijezde,
i to čini od početka svega
i sve do ništavila,
mimo naše spoznaje
i to divlje zelenilo što se urušava i ulazi u nas danas,
na kratko vijeme
u napola zimi, napola proljeću.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 6. septembar 2024.

SMRT & CO.

Dvojica, naravno da su dvojica.
To se sad čini savršeno prirodno –
Jedan što nikad ne diže pogled, oči mu ispupčene
I spuštenih kapaka , kao u Blakea.
Pokazuje

Mladeže koji su mu zaštitni znaci –
Opeketinu od vode,
Golo
Patinsko zelenilo kondora.
Ja sam crveno meso. Njegov kljun

Udara postrance: njegova nisam još.
Kaže mi kako loše ispadam na fotografijama.

Kaže mi kako slatko
Izgledaju bebe u bolničkom
Hladnjaku, jednostavan

Volančić oko vrata
Onda faltne njihovih jonskih
Toga smrti.
Pa dva mala stopala.
On se ne smije niti puši.

Ovaj drugi to radi.
Kosa mu duga i zaslužuje divljenje.
Gad
Što onanira bljesak.
Želi da bude voljen.

Ne mičem se.
Mraz pravi cvijet.
Rosa pravi zvijezdu.
Mrtvo zvono,
Mrtvo zvono.

Netko je gotov.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 2. septembar 2024.

QUIA ABSURDUM

Čuvaj se strašne prazne svjetlosti prostora, bezdane
Lokve zvijezda. (Izloži joj se: možeš naučiti nešto.)

Čuvaj se otkrića prirođene zlobe u čovjeku ili ženi.
(Izloži joj se: možeš naučiti nešto).

Vjera je, kako sad priznaše, besmislena, akt volje. Izaberi
hrišćanski tor za ovce
Ili komunističku borbu štakora: vjera će zaštiti tvoju glavu
od ljudojedskih zvijezda.

*Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 30.
august 2024.*

KRALJ SMRTI

Unajmila sam stolara
da napravi mi lijes
i sinoć legoh u njega,
poduprta jastukom,
njušeći drvo,
puštajući starog kralja
da diše na mene,
razmišljajući o momjadnom ubijenom tijelu,
vremenom ubijenom,
čekajući da se ukruti kao feldmaršal,
puštajući da me tišina obeščasti,
prisjećajući se da nikad više neću kašljati.

Smrt biće kraj straha
i strah od umiranja,
strah kao pas strpan u moja usta,
strah kao gnoj što puni moj nos,
strah gdje voda se pretvara u čelik,
strah kad moje grudi lete u otpad,
strah kad muhe zatrepere u mome uhu,
strah kad sunce zapali se u mom krilu,
strah kad noć ne može da se isključi,
a zora, moja uobičajena zora,
zaključana je zauvijek.

Strah i ljes da legneš u njega
kao mrtav krompir.
Čak i onda ču plesati u mojoj groznoj odjeći,
let u krematoriju,
što zasljepljuje moju kosu i prste,
ranjava Boga sa njegovim plavim licem,
njegovu tiraniju, njegovo apsolutno kraljevstvo,
mojim afrodizijakom.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. august 2024.

RIMBAUD

Noći, nebesa loša, željeznički lukovi,
To nisu znali druzi mu bijedni;
No u tom djetetu laži govornikove
Prsnuše ko cijev: u hladnoći stvoren je pjesnik.

Pića što slabi mu drug lirski dade
Pet mu čula sustavno rastrojiše,
Što uobičajenim mu glupostima u kraj stade;
Potom ga od lire i slabosti potpuno odvojiše.

Stih bio je bolest uha specijalna;
Čestitost nije dovoljna; to samo bje
Pakao djetinjstva: mora pokušati iznova.

Sad, dok Afrikom galopira, snije
Novog sebe, inženjera, sina,
Čije istine prihvaćene su od lažova.

Wystan Hugh Auden (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 23. august 2024.

MAJKA, LJETO, JA

Oluj s grmljavom mržnju majke moje
Budi: dan ljetni diže i istrese
Sumnjičavo ga, da oblaće rojem,
Ko grožđe tamno, tamo ne krije se;
Kada vrijeme avgustovsko pak
Dođe i započnu kiše, i krt mraz
Izoštiri od ptica napušteni zrak,
Nestaje njen ljetni zabrinut izraz.

A njen sin, rođen u ljeto i znani
Ljeta ljubitelj, bolje se osjeća
Kad lišće ode; prečesto su dani
Ljetni ko znaci savršene sreće
S kojom suočit ne mogu se: mora
Neko se doba manje smjelo čekat,
Manje bogata, manje jasna hora,
Primjerena je više jesen neka.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. august 2024.

PREZIME OTACA

Koji je moj predak u vlažnom Velsu ili divljoj Škotskoj
Ponio ime Godfrey? – iz kakve anglo-francuske erozije
Nastade “Geoffrey”, “Jeffryjev sin”, “Jeffryjev”, “Jeffers” u Irskoj –
Sasvim beznačajan čovjek; vihori istorije su ga
Potpuno mimošli; ostavili su žig na njemu, bez sumnje,
Nanijeli mu bol ili mu pomogli, tutnjali mu iznad glave
I držim da je on uzvraćao, no sasvim neprimijećen;
Ništa od njega ne osta.

Volio bih ga upoznati,
I sjesti s kraj njega, piti njegovo mutno pivo,
Pričati o normanskim plemićima i župnoj politici
I prokletim strancima: mislim da bi njegove priče o jadu
Bile isto onako čudne kao i naše, i čak dalje
Od stvarnosti. Duh mu bješe živ koliko i naš
No možda čak lakovjerniji.

Bio je hrišćanin,
Bez sumnje –moja sanjarija ne seže u praistoriju –
I kršten je kao Godfrey, što znači Božji mir.
On mir nikad u svom životu ne nađe; kad je umro, mir je našao njega.
Mrtav je već šest ili osam stoljeća,
Trune na nekom zaboravljenom britanskom groblju, u koprivama i glibu.

Nettlebed: Sjećam se tog mjesta u Oksfordširu,
S peckavim nazivom; okrećem se i prevrćem u krevetu od kopriva
Čitavog života: prikladno ime za život: krevet od kopriva.
Duboko ispod njega plivaju mrtvi, niz tamne plime i
Krvava vremenska razdoblja, okupani u Božjem miru.

*Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16.
august 2024.*

RIJEČI

Sjekire
Nakon čijeg udarca zvone šume.
I odjeci!
Odjeci što propinju se
Iz središta kao konji.

Sokovi

Što naviru kao suze, kao
Voda što kuša
Ponovo postaviti svoje zrcalo
Preko hridi

Koja se spušta i zaokreće,
Bijela lobanja, izjedena korovskim zelenilom.
Godinama kasnije
Srećem ih na cesti –

Riječi suve, bez jahača,
Neumorni topot kopita.
Dok
Sa dna bare, nepokretne zvijezde
Upravlju životom.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. august 2024.

PUTOKAZ

Civiliziran, plačeš: kako da opet budeš čovjek, ovo ti veli.
Okreni se vani, voli stvari, ne ljudi, zanemari odmah čovječanstvo,
Pusti tu lutku da leži. Razmotri kako ljljani rastu, ako želiš,
Nasloni se na šutljivu stijenu dok joj ne očutiš božanstvo.
Neka ti se vene ohlade; pogledaj tihe zvijezde, pusti oči
Da iz jame se, tvoje i čovjekove, popnu velikim ljestvama.
Stvari su tako lijepi, ljubav će tvoja pratiti oči;
Stvari su istinski Bog, voljećeš Boga, i ne zaman,
Jer, što volimo, s tim srastamo, dijelimo mu narav. Na kraju
Pogledaćeš natrag duž zvjezdanih zraka i vidjeti da ima
I čovječanstvo sirote lutke svoje mjesto pod nebesima.
Njina dobra svojstva taj mozaik oko tebe popravljuju,
te parčice snage i bolesti; no sad si slobodan, da se djeneš

U ljudsko biće čak, al' rođen od hridi i zraka, ne od žene.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. august 2024.

NAČINI OSVAJANJA

Osvojio si moju zemlju slučajno,
i ne znajući da prešao si granicu.
Čokoti što su tamo rasli dirnuše te.
Trčao si pokraj njih,
otresajući kapi kiše sa lišća – ti ili vjetar.
Ka brdima si trčao,
ka unutrašnjosti –

Ja tvoju zemlju osvojih svom svojom
“strastvenom žestinom”,
pontonima i padobranima moje sljepoće.
Ali, živeći sada u predgrađu prestonice
inkognito,
moja želja da zauzmem srce grada
iščeznula je. Volim
njegov bezazleni život,
njegovu mladež što dolazi da mi priča svoje
snove u prašnjavom parku
među stijenama i klupama,
ja sam strankinja koja hoće da sluša.
Volim
divlje čaplje što se svake godine
vraćaju u močvarna predgrađa.
To što osvojila sam
osvojilo je mene.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. august 2024.

ŽENOMLAT

Biće blata na tepihu večeras
a i krvi u sosu.
Ženomlat je tu,
djecomlat je tu
jedući zemlju i pijući metke iz čaše.
Korača gore-dole
ispred prozora moje radne sobe
žvačući male crvene komade mog srca.
Oči mu bukte kao rođendanska torta,
on mijesi hljeb od stijene.
Jučer hodao je
kao bilo koji čovjek na svijetu.
Bio je ispravan i konzervativan
ali nekako dvosmislen, nekako zarazan.
Jučer gradio je domovinu za mene
i rasprostro sjenu u kojoj sam mogla spavati
ali danas, lijes za madonu i dijete,
danас dvije žene u dječjoj odjeći postaće hamburger.
Jezikom poput britve on će ljubiti,
majku, dijete,
i nas troje obojićemo zvijezde u crno
u spomen njegove majke
što držala ga je okovanog za stablo sa plodovima
ili ga otvarala i zatvarala kao slavinu za vodu
i kroz sve te maglovite godine načinila od žena
neprijatelja sa lažljivim srcem.
Večeras svi crveni psi leže na tlu u strahu,
a supruga i kćer upliću se jedna u drugu
dok ne budu ubijene.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 2. august 2024.

OVDJE

Skrenuti na istok, iz sjena industrijskih bogatih
I prometa svunoć na sjever; kroz poljane zavijati,
Previše gole i sve u čičku da bi livade se mogle zvati,
I rijetka stajališta nezgrapnih imena što štititi
Radnike će u zoru; skretati prema samoći neba
I strašila, plastova, zečeva i fazana, i prisutnosti
Rijeke što sporo širi se, gomili oblaka zlastih,
Sjajnom mulju obilježenom od galebā,

Gdje sve se to okupi pred velikim gradom iznenađeno:
Ovdje kubeta i statue, tornjevi, kranovi, zbijeni stoje
Uz ulice sa prosutim žitom i vodu što barkama krcata je,
A žitelji iz prostijih staleža koji bez karte stigoše krišom
Trolejbusima spljoštenih lica, po miljama ravnoj cesti,
Ovdje se kroz okretna staklena vrata guraju ka željama svojim—
Crveno suđe, ledene lizalice, cipele modne, jeftin tekstil,
Mikseri, vešmašine, sušilice za veš, tosteri –

Gomila što voli jeftino, gradska no prosta, što stanuje
Tu gdje samo će prodavci i rodbina njihova doći,
U omeđenoj pastorali što kao riba smrđljiva je –
Konzulati, muzej robova, uz ulice brodići,
Radnje za tetovažu, zabrađene žene smrknute,
A izvan nastambi im kreditom dopola izgrađenih,
Ko živica jure sjene pšeničnih polja visokih,
Izolovana sela, gdje otuđene živote

Samotnost pojašnjava. Tišina, poput vrućine,
Ovdje stoji. Lišće ovdje deblja, neprimjetno,
Vode zanemarene brže teku, korov cvjeta skriveno,
Vazduh, napućen svjetлом, uvis se vine.
A iza makova, plavičaste neodređene daljine

Naglo okončaju kopno plažom punom obličja raznoga
I šindre. Ovdje nesputano svakad je bivstvovanje:
Okrenuto suncu, bez zbora, van dosega.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. juli 2024.

ROĐENDANSKI POKLON

Šta je to, iza tog vela, je li ružno, je li lijepo?
Treperi, ima li grudi, rubove?

Sigurna sam da je jedinstveno, sigurna sam da upravo to želim.
Dok tiho kuham, osjećam kako me gleda, osjećam kako misli

'Je li to taj netko pred kime treba da se pojavit,
je li to taj izabrani netko s crnim očnim dupljama i ožiljkom?

Što brašno mjeri, višak odbacujući,
Držeći se pravila, pravila, pravila.

Je li to taj netko za ove blagovijesti?
Bože, kakva smijurija!

Ali treperi, ne prestaje, mislim da me želi.
Ne bi mi smetalo da su kosti, ili biserno dugme.

Ne želim, u svakom slučaju, neki poseban poklon ove godine.
Najzad, živa sam tek slučajno.

Ubiti htjedoh se zaista tada na bilo koji način.
No sada je ovdje to nešto pod velovima, koji trepere kao zavjese,

Kao prozirna svila januarskog prozora,
Bijeli kao bebina posteljina i posuti smrtnim dahom. O, slonovača!

Mora da je unutra kljova, stub utvarni.

Zar ne vidiš da mi je svejedno šta je.

Zar mi ga ne možeš dati?

Ne moraš se stidjeti – ne mari ako je nešto malo.

Ne budi zao, spremna sam i za grozotu.

Sjednimo kraj njega, svako sa svoje strane, diveći se sjaju,

Caklini, njegovoj zrcalnoj raznolikosti,

Pojedimo zadnju večeru s njega, kao s pladnja bolničkog.

Znam zašto nećeš da mi ga daš,

Užasnut si

Da svijet će da odleti u jednom vrisku, i tvoja glava s njim,

Dominantna, brončana, antički štit,

Čudesna priča za tvoje praunuke.

Ne boj se, nije tako.

Samo ču ga uzeti i čutke se skloniti.

Nećeš čuti otvaranje, ni šuškanje hartije.

Ni skidanje vrpce, ni usklik na kraju.

Mislim da nemaš povjerenja u moju diskreciju.

Kad bi samo znao kako velovi ubijaju moje dane.

Za tebe oni su tek prozirnost, čisti vazduh.

Ali, bože moj, oblaci su kao pamuk.

Armija njih. Oni su ugljen-monoksid.

Slatko, slatko udišem,

Puneći moje vene nevidljivim tvarima, milionima

Mogućih čestica što otkucavaju godine mog života.

U srebro si odjeven za ovu priliku. O, stroju za zbrajanje –

Zar ti je nemoguće nešto pustiti da ode i da ode netaknuto?
Moraš li staviti purpurni žig na svaki komad,

Moraš li ubiti sve što možeš?
Ima jedna stvar što želim danas, i samo ti možeš mi to dati.

Ona стоји на мом прозору, велика као небо.
Диše из мојих чарšафа, леденог мртвог средишта

Gdje raskoljeni животи mrznu se i krute za istoriju.
Neka mi ne dođe поштом, прст по прст.

Neka ne dođe kroz рiječи drugih, напунила бих шездесет
Док све би било испорућено, и сувише отупјела да то употребим.

Samo spusti veo, veo, veo.
Ako bi to bila смрт

Divila бих се нjenом dubokom dostoјanstvu, нjenim bezvremenim очима.
Znala бих да био си озбиљан.

Bila би то отмјеност тада, био би рођендан.
И ноž не би sjekao, већ prodirao

Nevin i čist kao plač novorođenčeta,
A od mene otkliznuo bi svemir.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. juli 2024.

DOMAĆICA

Neke žene udaju se za kuće.
To je drugačija vrsta kože; ima srce,

usta, jetru i veliku nuždu.
Zidovi su trajni i ružičasti.
Vidi je kako sjedi na koljenima vazdan,
savjesno sapirući se u podove.
Muškarci ulaze silom, uvučeni kao Jona
u svoje mesnate majke.
Žena je svoja majka.
To je glavna stvar.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović),
22. juli 2024.

USPAVANKA ZA MACU

Minnow, idi spavati, zaklopi
Krasne velike oči i sanjaj:
Oko kreveta ti Događanja pripremaju
Iznenađenja najugodnija.

Draga Minow, ostavi se mrštenja,
Naprosto surađuj:
Ni jedno maće utopljeno neće biti
U Državi Marksističkoj.

I Radost i Ljubav tvoja biće,
Minow, nemoj da su zlovoljne ti oči.
Srećni dani dolaze uskoro –
Spavaj, i pusti ih doći.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. juli 2024.

NIŠTA DA SE KAŽE

Za narode nejasne kao korov,
Za nomade među stijenama,
Kosolika plemena niska rasta
I porodice zbijene ko kaldrma
U tvorničkim gradićima u mračna jutra
Život je polagano mrenje.

Tako su i njini razni načini
Zidanja, blagosiljanja,
Mjerenja ljubavi i novca –
Načini polaganog mrenja.
Dan proveden u lovnu svinje
Ili priređivanje vrtne zabave,

Trenuci svjedočenja
Ili rađanja, napreduju
Prema smrti jednako polako.
I reći to nekima
Ne znači ništa; ostalim ne ostavlja
Ništa da se kaže.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. juli 2024.

ROMAN

Vjetar puše. Knjiga koja se piše
mijenja se, zaustavlja, stranice
žute i bijele rastavljaju se
i potom polako združuju u
novim pokušajima. Jedna bijela polovina lista
odletje ispod vrata.

I sputani u svojim još ni
dopola napisanim životima, muškarac i žena

mršte lica u bolu. Njihov mačak
zijeva svoju životinjsku tajnu,
vrpoljeći se u strašnom iščekivanju brisanja.
Oni žive (kad žive) u strahu

od sljepila, od požara, od gušenja pod
oblakom u vidu pečurke, u godini žohara.
I žele (kao mi) vječnost
današnjeg dana, žele da ovaj strah
u trenu bude precrtao debelim crnim
neizbrisivim markerom, svuda, na svakoj stranici,

da cijeli araci straha zgužvani pucketaju
bačeni u vatru
i kad postanu fini pepeo
da se peć ohladi i bude očišćena,
da posuda sa cvijećem bude stavljena
na vrh peći u proljećnom svjetlu.

U međuvremenu od stranice do stranice oni
kupuju stvari, poprimajući izgled
punog života, prepiru se, čutanje čine gorkim,
planiraju putovanja, sele se, usađuju
očaj jedno drugome
a onda u zadnji čas

jedno drugo spasavaju suzama,
kajanjem, nježnošću,
postaju ovisni o čudotvornim lijekovima.
No ipak imaju –
zar ne – kao mi –
svoje dane blaženstva,

kad zastaju, protežu se, vizija
se ukaže na zgrčenim im licima,
nutarnji krajolik preobražaja.
Nešto razdvojeno počinje da se veže.

Prizorom, rečenicom, nešto se vraća
natrag u život, natrag ka bogovima.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. juli 2024.

ULIČNE SVJETILJKЕ

Kad noć, što šunja se ko puma, s neba dole krene
I tišinom odjeknu ulice, vjetrovite i puste,
Svjetiljke izađu, i nagnu se na uglovima, naherene,
Bacajući crne sjenke, iskrivljene i guste.
I tako, bezlično, cijele noći one gore,
Slušajuć' kako, ko kapi hladne što kapaju
S blistavog stalaktita, ruše se ure spore,
Dok sivi platani ne raskole mrak na kraju;
Tada ugase se.

Mislim da uočih jedared
– Jutro bje – svjetiljka jedna osta još jarko sjati,
I, senilno se kezeći, poput budale stare,
S nebom se plavim takmičila, s njim kušala se nadmetati;
I, mada više fajde od nje, blijede, nacerene,
Nije bilo, kontra suncu kušala je bacati sjene.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. juli 2024.

NADA NIJE ZA MUDRE

Nada nije za mudre, strah je za budale;
U propast, mislimo, jure svijet i promjena,
Otvorenih očiju i nemoćni, u svim vijestima to je:
Kao haos samo činila bi se ova zbivanja vremena

Da sve ne plovi u smrtonosnom pravcu. Ali ovo je samo
Avgustovska grmljavina epohe, ne novembar.
Mudri se ničemu ne nadaju, mudri su usamljeni prirodno,
I misle da novembar isto je kao april dobar,
I sjećaju se da Cezar i čak konačni Augustul imali su nasljednike,
I ljudi su i dalje živjeli; bogat neplaniran život na zemlji
Nakon ratova stranih i građanskih, ratova za graničnike,
I nakon barbara: muzika i vjera, čast i veselje
Obnovili su života nestale čari. Ali čak i da sve od života
Propadne sasvim, O, zemlje i nebesa savršena divota.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. juli 2024.

MEĐU ZELENKADAMA

Žustar, nakrivljen, i siv ko ove martovske stabljike,
Percy se saginje, u plavoj svojoj jakni, među zelenkadama.
Oporavlja se od nečeg na plućima.

I zelenkade se nekoj velikoj stvari klanjaju:
Ona im njiše zvjezdane cvjetove na zelenom brdu
Gdje Percy bolne svoje šavove njeguje, i šeće i šeće.

Ima dostojanstva u tome; i formalnosti ima –
Cvjetovi živopisni ko zavoji, i čovjek što ozdravlja.
Oni se klanjaju i uspravljuju: trpe takve napade!

I voli osamdesetogodišnjak ta mala cvjetna stada.
Sjetan je; disanje mu užasni vjetar iskušava.

Zelenkade dižu pogled, brzo i blijedo, poput djece.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1. juli 2024.

PJESNIK NEZNANJA

Možda zemlja plutja,
ne znam.

Možda su zvijezde mali izresci od papira
napravljeni nekim divovskim škarama,
ne znam.

Možda je mjesec smrznuta suza,
ne znam.

Možda Bog je samo duboki glas
koji čuju gluhi,
ne znam.

Možda sam niko.

Doduše, imam tijelo
i ne mogu pobjeći iz njega.
Željela bih odletjeti iz svoje glave,
ali to ne dolazi u obzir.

Napisano je na ploči sudbine da
uhvaćena sam ovdje u ovom ljudskom obliku.
S obzirom na to htjela bih
skrenuti pažnju na moj problem.

Ima jedna životinja u meni,
hvata me čvrsto za srce,
ogroman rak.

Liječnici u Bostonu
digli su ruke.
Pokušavali su skalpelima,
iglama, otrovnim gasovima i slično.

Rak je ostao.
To je veliki teret.
Kušam zaboraviti ga, otići svojim poslom,
kuhati brokulu, otvarati i zatvarati knjige,

prati zube i vezati cipele.
Kušala sam moliti se
ali kad se molim, rak hvata čvršće,
a bol se povećava.

Sanjala sam jednom,
možda je to bio san,
da rak je moje neznanje Boga.
No ko sam ja da vjerujem u snove?

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 28. juni 2024.

PRIMOPREDAJA VLASTI

Priznajem poraz, Adolfe, i prepuštam
ti narod na korištenje! Postupaj sa tom
bezličnom, izdajničkom masom kako
nađeš za shodno. Čudo je demokratija.
Bez ispaljenog metka, takoreći bez kapi
krvi, stekao si mandat da ubijaš pa sipaš
 bombe svijetom, trudbenički, kao da siješ
pšenicu. Crnokošuljaši svih boja trgaju
u noćnim racijama djecu od sna i deportuju
u pidžamama.

Nemam pritužbi na tvoju pobjedu, Adolfe,
ali loš sam gubitnik i posvunoć okrećem
se u krevetu kao ovca na ražnju. Rijetko
šta sanjam a tada, kad sanjam, ugledam
džinovsku pticu koja je upravo snijela
bunker i sad krešti na grani ozlojeđeno
kao da nije stigla ostvariti sve što je za taj
dan naumila. U bunkeru na stolu, boćica
cijanida i napunjen pištolj. Uđi, Milorade,
posluži se!

Milorad Pejić, 24. juni 2024.

LJETNI PRAZNIK

Kad sunce vrišti a ljudi vrve,
Pomisliš da bila su doba kamena i doba bronze
I gvozdeno doba; gvožđe nestabilan je metal;
Čelik pravljen od gvožđa nestabilan kao njegova
mati; gradovi
Na uzvisini biće mrlje hrđe na humcima maltera.
Korijenje neko vrijeme neće se probijati kroz te hrpe,
dobre kiše će ga ozdraviti,
I onda ništa neće ostati od gvozdenog doba i svih
Ovih ljudi osim pokoja bedrena kost il slično, pjesma
Zabijena u misao svijeta, krhotine stakla
U gomilama smeća, betonska brana daleko
u planini...

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 21. juni 2024.

ĆASKANJE SA TUGOM

Ah, tugo, s tobom ne bih trebala postupati
kao sa beskućnim psom
što dolazi na stražnja vrata
za koricu, za golu kost.
Trebala bih ti vjerovati.

Trebala bih te namamiti
u kuću i dati
tvoj vlastiti kutak,

otrcanu rogožinu da na njoj ležiš,
vlastitu zdjelu s vodom.

Misliš da ne znam da živiš
pod mojim trijemom.
Čezneš za stalnim mjestom za te
spremnim prije dolaska zime. Trebaš
svoje ime,
svoju ogrlicu i privjesak. Trebaš
pravo da upozoravaš na uljeze,
da smatraš
moju kuću svojom vlastitom
a mene tvojom osobom
i sebe lično
mojim vlastitim psom.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 17. juni 2024.

VIVAK

Grmljavinu uz bok uzima zdravo za gotovo,
i to da svijet tresti se mora ponekad.
Juri, juri ka jugu, pedantan, nespretan,
u stanju panike kontrolisane, đak Blakea.

Plaža cvrči ko mast. S lijeva mu
dolazi i odlazi isprekidana ploha vode
I cakli se preko tamnih i krhkikh mu nogu.
On trči, trči kroz nju, i prste svoje gleda.

– Gleda, zapravo, pijesak među njima
gdje (nema tu premalog detalja) Atlantik žuri
da otekne natrag i nadolje. Dok trči,
u zrna pijeska što povlače se ne prestaje da zuri.

Svijet je izmaglica. A onda svijet postaje
sićušan i beskrajan i jasan. Plima pređe
u višu ili nižu. Ne bi on znao reći koja je.
On zaokupljen je, kljun mu usredsređen

u potrazi za nečim, nečim, nečim. Jadna
ptica, opsjednuta je! Milioni brončanih,
crnih, bijelih i sivih zrnaca sa zrncima
od kvarca, ruže i ametista smiješanih.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 14. juni 2024.

U TUĐINI

Karte su skupe. Takvi su i hoteli.
Imena se kreću od Rita do Huanita.
Ulazi policajac i jedino je što veli:
Ti si “persona non grata u terra incognita”.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. juni 2024.

JEDAN BIJELI DAN

Za peti rođendan dobio sam veliki poklon zamotan u šarenim papirima. Čim
sam ga podigao začuo se neobičan zvuk. Rastrgao sam papir i ugledao
drvenu kutiju s crno-bijelim poljima. U njoj je ležalo mnoštvo drvenih figura.
„To je šah.“ Gledao sam pokušavajući odgonetnuti kako se s tim igra. Ubrzo
sam naučio kako se pojedine figure zovu i kako se kreću po šahovnici. I
igra je počela.

Nakon toga lako sam naučio i sva slova ali nisam znao da od njih sastavljam riječi, da napišem cijelu riječ ili da je pročitam. To je išlo već malo teže nego šah. Krenuo sam i u školu. Učiteljica mi je pomagala koliko je znala i umjela ali u razredu je bilo još tridesetero djece, tako da za moje probleme nije imala dovoljno vremena. Dok bih pročitao jednu prosto-proširenu rečenicu mogla se odigrati brzopotezna partija šaha. Otac je primijetio da u školi sporije napredujem pa je odlučio da mi pomogne. Svaki radni dan nakon dolaska iz fabrike i ručka otac bi legao da pročita novine i odspava. Bio je to ritual koji se nije smio remetiti. Znali smo to dobro jer se u to vrijeme nije smjelo galamiti. Jednog dana mi je rekao: „Sine, ti znaš da ja svaki dan moram pročitati novine. Danas sam puno umoran. Mogu li te zamoliti da mi ih ti pročitaš?“ Bio sam ujedno i zbumen i počašćen. Čitanje novina je bila ozbiljna stvar koja je spadala u svijet odraslih. Pokazao bi mi članak u *Oslobodenju*, legao i rekao: „Čitaj!“ Kad bih raširio novine koje su bile velike kao ponjava, oca više ne bih ni vidio. Dok sam se mučio čitajući riječi koje su bile preteške za prvačića, on bi odspavao svoju partiju. Čitao bih sve dok se on ne bi probudio. Zamjena uloga – to da ja pomažem njemu a ne on meni – bila je majstorski potez.

Šah je bio naša porodična igra. Otac je igrao odlično ali igra nikad nije bila njegova glavna preokupacija. Kod njega je uvijek na prvom mjestu bio posao. Nakon Drugog svjetskog rata završio je srednju Rudarsko geološku školu u Tuzli. „Iz školske klupe su me kao rudarskog tehničara postavili za poslovođu. Ali nisam šefovao običnim radnicima već zatvorenicima. I to ne samo kriminalcima, bilo je tu i zatvorenika iz rata, ustaša, četnika, svega. Ja neiskusan, mlad, nisam imao pojma ni o čemu, a oni prošli sito i rešeto.“

Jednom sam uhvatio jednog kako u tunelu nekih pet stotina metara pod zemljom, na raskrsnici, pokušava da kresne šibicu. Na zemlji kod nogu mu je ležala hrpica palidrvcadi. Da je metan eksplodirao ne bi me više bilo! I ko zna koliko još drugih! Morao sam ga prijaviti. Više ga nikad nisam video.“ U vrijeme kad je radio u rudniku otac je bio prvak Zenice u šahu.

Iako je vrijeme i snagu trošio na posao i ženske, otac je usput došao i do titule majstorskog kandidata. Bio je toliko dobar da je bio sposoban igrati i napamet. Sjećam se jedne scene: bilo mi je sedam ili osam. Kupe je bio pun. Svi smo šutke buljili u oca i nekakvog čovjeka-saputnika koji su ozbiljni

kao da su na partijskom sastanku ili službi božijoj govorili nekakvim tajnim šifriranim jezikom: 1. e4 g6 2. lovac na d4 g7 3. skakač na f3 d6 4. lovac na c4 skakač na f6 5. dama na e2 lovac na g4. 6. e5... Slutio sam da se događa nešto uzbudljivo ali nisam bio sposoban da to vidim.

Otac je i svog mlađeg brata naučio da igra šah. Bilo je to pedesetih godina. U Bosni a ni u cijeloj Jugoslaviji u to vrijeme nije bilo šahovskih škola. A tatinom malom bratu je to išlo od ruke. Postao je prvi omladinski prvak Bosne i Hercegovine bez ijednog remija. Nakon srednje škole došli su po njega i odveli ga da igra za šahovski klub u Indiji kod Beograda. I sve je išlo kako treba dok nije došao do titule velemajstora, a onda je to s njim krenulo nizbrdo. Na turniru na kojem je osvojio titulu jedan igrač je to isto postigao potplaćivanjem. Taj je titulu primio, amidža ju je odbio. Ne znam koliko ih je danas, ali sedamdesetih je bilo tek stotinjak velemajstora na svijetu. Oko toga je izbio skandal. Skandal bude i prođe a titule ostaju. Onda je amidža kao međunarodni majstor godinama ravnopravno igrao i protiv poznatih velemajstora. Događalo se i da je on kao međunarodni majstor bio prva tabla u klubu, a neki kolega velemajstor druga jer je amidža jednostavno bio bolji. Ali s bosanskim inatom se ne može daleko dogurati. Odnosno možda i može ali te usput nepravda i ogorčenost pojedu. Pojele su i amidžu.

Priču o odbijanju velemajstorske titule čuo sam u Sarajevu od tuđina, hoću reći od čovjeka koji nije bio sa mnom u krvnom srodstvu. Inače mi je blizak. Osobito svojom ljubavlju prema poeziji i šahu. Naime, u našoj familiji se o tome, valjda iz vaspitno-obrazovnih mjera, nije govorilo. Roditelji su znali da je insistiranje na pravdi pogubno, i to ne samo na Balkanu. Takve priče, ne samo da se nisu pričale pred djecom, već su bile programski prešućivane. Kad smo bili mali – da to ne bi imalo loš uticaj na naš duhovni razvoj – roditelji su strogo vodili računa da informacije koje dolaze do mene i brata budu „dobre“ i „pozitivne“. I to razumijem. Problem je jedino u tome što nikad nisu primijetili da smo vremenom odrasli, pa čak i ostarili. Sve do danas nas „štite“ od negativnih informacija koje bi nas mogle otrovati. Možda se tu krije korijen mog osjećaja vječitog nezadovoljstva sa sopstvenom slikom svijeta – ma kako je poslagao uvijek mi se čini crnobijela, priča mi nikad nije dovoljno živopisna, nikad ne mogu da dosegnem onaj osjećaj punoće... Ni danas, u mojim kasnim četrdesetim – toliko je i

amidža imao kad je umro, ubio se ili bio ubijen – otac to ne želi da mi ispriča. „Ne znam šta je bilo“, odgovorio je neprijatno ljutitim tonom na moje neočekivano pitanje: „Kako je to zapravo bilo s odbijanjem velemajstorske titule?“ Obzirom da su kod nas u svakom ratu glavni vojni cilj bile knjige, biblioteke i arhivi onda je jasno da je stanje tragično. Onome ko hoće da sazna nešto o svome porijeklu i svojim precima ne preostaje ništa drugo osim familijarnih svjedočanstava i legendi koje su bili voljni da mu ispričaju – a svjedočanstva i legende postoje samo zato da bi vas uputili u pravcu u kojem oni žele. Nije svakom dano da umije dešifrirati prošlost kao Šampolian.

Otac je stvarno u kupeu igrao šaha napamet s nepoznatim saputnikom ali ko bi sad mogao znati koju su varijantu igrali. Zapis početka partije koji sam naveo posuđen je iz partije između mog amidže Mirsada Ljuce, i Jana Timmana, slavnog velemajstora iz Amsterdama koji je početkom osamdesetih kotirao kao drugi igrač iza Anatolija Karpova. Na internetu sam našao da se prodaje knjiga s Internacionalnog šahovskog turnira održanog 1974. u Somboru, s bilješkom *namijenjeno šahovskim kolekcionarima*. Ko bi drugi 2013. kupovao nešto takvo? Naručio sam je. Amidža nije dobro prošao ni u toj partiji ni na tom turniru. I partiju i turnir je dobio Timman. Na tom turniru nije dobro prošao ali igrao je srčano i fer, čak je pobijedio velemajstora Edmara Mednisa – koji je po rejtingu imao 2455 bodova, koliko amidža nikad nije dosegao – samo što se nikad nije hvalio svojim pobjedama, premišljaо je o porazima. Ali u životu se ne treba učiti samo na greškama. *Analiziraj i partije u kojima si pobjedio*, savjetovao je svoje mlađe kolege Mihail Botvinič, nekadašnji svjetski šampion, ali izgleda da je to amidži promaklo.

U našem gradu ima još svega nekoliko ljudi kojima je amidža ostao u uspomenama. Kad oni odu u cijeloj Bosni od njega neće ostati ni traga. Ali na portalu Svjetske šahovske organizacije (FIDE) njegovo ime figurira na rejting-listama od 1976. do 1990. godine. Najviše – 2315 bodova – dosegao je 1980. Dvadeset i tri godine nakon njegove smrti nisam uspio o njemu da iščeprkam ništa više osim niza zapisa njegovih partija s raznih turnira, jer amidža je, kao srednjovjekovni vitezovi, išao s turnira na turnir. Na osnovu analize zapisa tih partija neko talentovan i šahovski obrazovan mogao bi da

napiše studiju njegovog karaktera. Ja to ne umijem. Nemam taj dar. Ja sam se samo igrao šaha a amidža je bio šahista.

Kad sam bio mali šah je bio igra. Više od igre. Danas je to visoko specijalizirani svijet zatvoren sam u sebe. Nekad su dnevne novine redovno objavljivale analize partija i šahovske probleme. Zavidjeli smo djeci u Armeniji u kojoj je šah bio obavezan predmet u školi. U to vrijeme u Bosni se u svakom selu, u svakom gradu znalo ko je najbolji igrač. Ako je slučajno prijetila opasnost da ga domaćin nema, šah se nosio na sijelo. Šah se nosio na godišnje odmore da čovjek ne bi pobudalio ležeći na plaži. Jednom prilikom, kad u Domu pisaca nijedan šah nije bio slobodan, Avdo je naručio taksi, dao takstisti svoju adresu i rekao: „Reci ženi da mi pošalje šah!“. Dvoboje titana pratilo je cijeli svijet: Fišer vs. Spaski, Karpov vs. Korčnoj, Karpov vs. Kasparov. S toliko uzbuđenja pratili su se još samo boks mečevi: Ali vs. Frejzer, Ali vs. Forman... A onda je Kasparov počeo igrati protiv računara. „Želim revanš!“, rekao je svjetski prvak Kasparov nakon što je izgubio meč rezultatom 3,5 : 2,5 protiv IBM-ovog kompjutera Deep Blue. Kad je izgubio, sve je počelo gubiti smisao. Danas ljudi igraju sami sa sobom. *Danas na turnirima, poslije partija, ne možete da sretnete nikoga: svako pozuri da sjedne za svoj kompjuter i sâm analizira. A nekad smo partie analizirali zajedno sa svojim suparnicima* – izjavio je Ljubomir Ljubojević u jednom razgovoru – Ljubojević koji je petnaest godina, od 1976. do 1990, na rejting listi FIDE po abecednom redu bio uvijek jedno mjesto prije amidže, i u prosjeku oko trista bodova ispred njega. Između njihovog *Ljub* i *Ljuc* za tih petnaest godina niko iz cijelog svijeta nije uspio da im se uvali.

U životu je nekad ko u šahu: jedan neoprezan potez i izgubiš sve. Mog druga Željku nisu pojele nepravde i inat kao amidžu. Bila je to nesreća. Željko je poginuo 16. augusta 1988. godine. Odigrali smo bezbroj partija. Znao je sve varijante: Indijsku odbranu, Sicilijansku odbranu, Nimcovičevu, Rusku, Aljehinovu odbranu... ali ništa ga nije moglo spasiti od strujnog udara napona 10 000 Volti koji ga je jednog jutra ubio na poslu u fabrici. Otišao je na posao i više se nije vratio. Jedan neoprezan potez ili nepredviđena slučajnost, jedno jedino palidrvce da je kresnulo onomad u rudniku u Zenici nikad ne bih saznao šta je to šah. Nikad ne bih odigrao nijednu partiju.

Kad je Željko poginuo ja sam spavao i ništa nisam sanjao.

U to vrijeme sam pročitao pjesmu *Šah* od Marina Soreskua: „Ja povlačim jedan bijeli dan, on povlači jednu crnu noć. Napadnem ga jednim snom, on mi ga u borbi uzima. On mi napadne plućna krila, ja godinu dana mislim u bolnici...“

Jedne predratne večeri, Zoran Kršul mi je svojim dubokim glasom, dok smo u nekom bircuzu ispijali sarajevsko pivo, odrecitirao svoju pjesmu o lovcu koji pokušava da odgonetne paroksizam bijelog tijela i crne glave svoje. I prestao sam igrati šah, povlačeći se u kibicere.

Ali ja šah zapravo nikad nisam ni počeo ozbiljno igrati. „Kad ni u familiji ne možeš biti među najboljim onda to znači da to nije za tebe“, tako sam to obrazložio sam sebi. Igrao sam ga samo zbog druženja, zbog komentara, zbog zafrkancije. Šah se nije igrao samo na šezdeset i četiri crno-bijela polja. Oko ploče se vodio i pravi psihološki rat začinjen najraznovrsnijim šalama. Igralo se na svakom koraku a naročito po vatrogasnim društvima. Atmosfera je često bila tako vruća da je vatrogasno društvo bilo idealno mjesto – uvijek je moglo planuti. Najbrutalniji komentar koji pamtim bio je bez riječi. Igrali smo Jasko i ja, a Željko je sjedio sa strane i kibicovao. U krilu je držao Damira, trogodišnjeg Jaskovog sina. Kad sam povukao odlučujući potez Željko je dlanom sakrio pogled malom Damiru. Iako to nije izrekao, značenje se podrazumijevalo: „Da mali ne gleda taj masakr!“

Adin Ljuca, 7. juni 2024.

RADOST

Mada je radost bolja od žalosti, radost nije tako dobra;
Mir je dobar, snaga je dobra;
Ne plamte zvijezde zbog radosti; sup zbog radosti
Ne širi svoja siva jedra u zraku
Nad planinom; niti zbog radosti stoji pohabana planina,
Dok godine kao voda

Brazdaju njene duge bokove. "Ja nisam ni planina ni ptica
Ni zvijezda; ja tražim radost".

Slabost vašeg plemena: pa ipak će na kraju tišina
Pokriti te čežnjive oči.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. juni 2024.

SJEĆAM SE, SJEĆAM SE

Vozeći se drugom linijom na sjever u Engleskoj
Ovog puta, početkom hladne nove godine,
Stali smo, i, gledajući ljude s pločicama s brojevima,
Kako jure peronom ka poznatim im izlazima,
'Vidi, Coventry!' uzviknuh. 'Ovdje sam rođen.'

Nagnuo sam se kroz prozor i napregao oči ne bih li
Vidio još kakav trag grada koji je bio 'moj'
Toliko dugo, ali uvidjeh da mi čak ne bi jasno
Koja je koja strana. Jesmo li odanle gdje stoje oni
Sanduci za bicikla svake godine odlazili

Na sve one godišnje odmore? ... Začu se pištaljka:
Stvari krenuše. Opet sjedoh, zureći u cipele.
'Bješe li to', nasmiješi se moj prijatelj, "gdje su ti korijeni"?
Ne, tek mjesto gdje mi djetinjstvo bi neprovedeno,
Htjedoh odgovoriti, samo gdje sam započeo:

Dotad sam već cijelo mjesto jasno mapirao.
Naš vrt, prvo: gdje nisam izumio
Zasljepljujuće teologije cvijeća i voća,
I gdje mi se niko staromodan ne obraća.
I evo nam one krasne porodice

Kojoj nikad ne trčah kad bih deprimiran bio,

Dječaci svi go mišić a cure sve od grudi,
Njihov smiješni Ford, njihova farma gdje sam mogao
Biti 'samo svoj'. Pokazaću vam, kad je o tome riječ,
Gustiš gdje nikad ne sjedih drhteći,

Da s tim izađem na kraj; gdje je ona
Bila zavaljena i gdje je 'sve postalo vrela izmaglica'.
I, u onim uredima, moja šaljiva pjesma
Ne bi napisana u jasnom tisku od deset tačaka niti ju je čitao
Ugledni rođak gradonačelnika,

Koji nije nazvao i rekao mom ocu Tu
Pred nama, kad bismo imali dara da vidimo naprijed--
'Izgledaš kao da želiš da je to mjesto u Paklu',
Reče moj prijatelj, 'sudeći ti po licu'. 'Ma, znaš,
Pretpostavljam da mjesto nije krivo', rekoh.

'Ništa se, poput nečeg nigdje ne dešava'.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 31. maj 2024.

PTICE

Okrutni muzikalni krizi kobaca ptičara što love na rtu,
Lebde i ustremaju se, s glavama prema sjeverozapadu,
Probadaju, poput srebrnih strijela odapetih u zavjesu, buku
Okeana što gazi svoj granit; njihova riđa leđa blistaju
Pod mojim prozorom oko kamenih uglova: ništa ljupkije,
Ništa okretnije na vjetru. Na zapadu sabirači talasa,
Stari, sivi morski galebovi skupljeni u jato, sjeverozapadni vjetar
Tjera njihova krila u divlje spirale vjetroplesa.
Svježe kao vazduh, slane kao pjena, igraju ptice u svijetлом vjetru, lete
sokolovi
Zaboravljajući hrast i borje, dolaze galebovi
S prudova Carmela i žalova na rječnom ušću, s Lobosa i

Iz beskrajne snage morskih masa, jer pjesmi je
Potrebno mnoštvo, mnoštvo misli, žestokih, mesožderskih,
muzikalno razagalamljenih
Sjajni jastrebovi koji lebde i lete strmoglavce, i nezgrapne
Sive gladi operjane željom za prijestupom, slanih sluzavih kljunova, sa
Oštrenih krševitih obala svijeta i tajnih voda.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 27. maj 2024.

BUDUĆI DA VEĆINA MENE

Budući da većina mene
Odbacuje većinu tebe,
Rasprava se time završava i mi
Se dijelimo. I sigurni u ono što radimo

Mi raskužujemo nove blokove dana
Da ih naše većine unajme
S nedijeljenim prijateljima i nehodanim putima,
Ali i tišina je rječita:

Tišina manjina
Koje se, najzad bez protivnika, vraćaju
Svake noći s opozvanim obećanjima
Koja hoće obnoviti. Nikad da nauče.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 24. maj 2024.

ŽESTOKA MUZIKA

Po cijelu noć juriši i nastupanja vode
I prozukla odstupanja – beskrajni okean vitla svoje

vojнике у окршaj с granитом –
Dopiru mi do ušiju i tu staju. Tako ih već dugo slušam
Da ih više i ne čujem – Koliko dugo? Četrdeset godina.
Ali ta žestoka muzika traje već hiljadu
Miliona godina. No, dobro, i mi dobijamo svoj dio. Ali plačimo
Zato što gubimo toliko mnogo
Jer puka navada ne može prikriti tu divotu.
Mi imamo svoje trenutke, ali smo uglavnom suviše umorni da
Čujemo i suviše tupi da vidimo.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 20. maj 2024.

VEČERNJA OSEKA

Okean odavno ne bje tako miran; pet noćnih čaplji
lete bezglasno uz obalu u tajcu vazduha
Iznad spokoja oseke koja bezmalo odslikava krila njina.
Sunce je zašlo, i voda se povukla sa travuljinom prekrivene
stijene, ali u daljini oblaka zid se diže.
Oseka šapuće.
Veliki oblaci-sjenke plove u opalnoj vodi.
Kroz pukotine na ekranu svijeta bijedo zlato sija,
I večernja
Zvijezda odjednom skliznu kao zublja što leti.
Kao da je nismo trebali vidjeti, kao da je vježbala
Iza ekrana svijeta za neku drugu publiku.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 17. maj 2024.

SUŠTINSKA LJEPOTA

Iz okvira velikih ko sobe što na sve strane gledaju,
Gdje krajevi ulica hljebovi blokirali su velji,
Zaklonjeno groblje vanila-kremom, sakriti burdelji
Hvalom motornom ulju i režnjima lososa, sjaju
Vječito oni gajevi, što prikazuju jasno
To kakav život treba da bude. Iznad kanalizacije,
Visoko, srebreni nož uranja u zlatni putar.
Jedna čaša sa mlijekom na livadi je,
Dok uravotežene obitelji, po ljetnjem krasnom
Vremenu, duguju svoje smiješke, svoja auta,
Čak svoju mladost, onoj maloj kocki ka kojoj ama
Baš svaka ruka se pruža. To, i duboke fotelje ove
Primaknute šoljama pred spavanje, šipke od struje
I plina užarene, mačke – u četvrt profilu je
Svaka – pored papuča na toplim prostirkama,
Ne odražavaju ni jednu od tih kišnih ulica ni trgove

Što van vladaju. Zapravo, oni se dižu sa spokojem,
Da objave to što je pukim omotom, pukom pjenom,
Pukom studeni pred našom nesavršenom zjenom
Što zuri iza tog svijeta gdje ništa nije napravljeno
Tako novo, ni tako dobro oprano, tražeći dom kojeg
Svi takvi nastanjuju. Tu, s crnim gredama krova
Krčme pune su tih u bijelom iz tenis-klubova,
I mladić koji u muškom klozetu bljuje srce svoje
Upravo njih je promašio, dok neki umirovljenik
Za čaj Nane Grobni Haljetak doplati polu-peni
Da kuša starost, a umirući pušači kada krenu
K njima kroz hlad šarenim kakvoga parka, koji
Kao da je na vodi, slute nju, neizbistrenu,
Koja, kraj tebe, i bez paljenja šibice,
Bez uvlačenja dima, blistava i čista stoji,
Smiješi se, prepoznaje te, i odlazi u tmice.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 13. maj 2024.

PONOVO U EXETERU

Igram šah na voštanom stolnjaku Sparkyjeva
kafića – moji su bijeli čašice mlijeka –
s tvojom utvarom, u podne, od dušeka
onog dva sprata niže, i sedam ljeta kasnije. Jedva
da je gambit, po mjerilu bilo kojem. U prozoru
tvom još bruji prašnjavi ventilator ko djetelina,
očigledno – sedam ljeta kasnije i pinte sjemena
ispod mosta – nikad isključen.

Šta treba za zakletvu na vjernost sada
jednoj drugoj biografiji, uvjerenju, moru?
Datum isteka na Indijanskom Ugovoru?
Par grlica, dva goluba mlada?
Atlantik, čija dugo spremana invazija kanda nije,
na plažama Salisburyja, drugo sem vlastiti poraz?
Ili kupola gradske vijećnice što dojiti još mora
svoj blijedi Lux, u oblake povijen.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 10. maj 2024.

LADY LAZARUS

Opet sam to uradila.
Jednom u svakih deset godina
To mi uspije –

Vrsta sam pokretnog čuda, moja koža
Sija kao abažur nacističke lampe.
Moje desno stopalo,

Pritiskivač za papire.

Moje lice bez crta, fino
Jevrejsko laneno platno.

Skini ubrus,
O moj neprijatelju.
Izazivam li užas? –

Nos, očne duplje, svi zubi?
Kiseli će zadah
Nestati za dan.

Uskoro, uskoro meso
Što grobna jama je jela
Biće opet na meni kao kod kuće.

I ja biću žena nasmiješena.
Imam samo trideset.
A kao mačka devet puta umirem.

Ovo je Broj Tri.
Kakav otpad
Da se poništi svako desetljeće.

Kakav milion vlakana.
Svjetina što krčka kikiriki
Gura se unutra da vidi

Kako mi odmotavaju ruku i nogu –
Veliki striptiz.
Dame i gospodo,

Ovo su moje ruke
Moja koljena.
Možda sam kost i koža,

Ipak, ja sam ona ista, identična žena.
Prvi put to zbi se kad navrših deset.

To bio je tek nesretan slučaj.

Drugi put bjeh naumna
U tome istrajati i ne vratiti se više.
Zaklopila sam se

Kao morska školjka.
Zvali su me i zvali
I trgali s mene crve kao ljepljive bisere.

Umiranje
Je umjetnost, kao i sve drugo.
Ja to radim izuzetno dobro.

Radim to tako da se osjeća kao da si u paklu,
Radim to tako da se osjeća stvarno.
Može se reći da mi je to poziv.

Lako je to učiniti u ćeliji.
Lako je to učiniti i ostati neopažen.
Ali taj teatralni

Povratak po bijelu danu
Na isto mjesto, istom licu, istom surovom
Veselom poviku:

"Čudo!"
To me ubija.
Plaća se

Za gledanje mojih ožiljaka, plaća se
Za slušanje mog srca –
Ono zbilja bije.

A plaća se, skupo se plaća
Za riječ ili dodir
Ili kaplju krvi

Ili uvojak mi kose ili parče odjeće.
Tako, tako, Herr Doktor,
Tako, Herr Neprijatelju.

Ja sam vaše djelo,
Ja sam vaša dragocjenost.
Beba od suha zlata

Što se tali u krik.
Vrtim se i gorim.
Ne mislite da ne cijenim vašu veliku skrb.

Pepeo, pepeo –
Kopkate i razgrćete.
Meso, kost, nema tu ničega –

Parče sapuna.
Vjenčani prsten.
Zlatna plomba.

Herr Bože, Herr Lucifer
Čuvajte se
Čuvajte se.

Iz pepela
Ustajem sa svojom crvenom kosom
I jedem ljudе kao vazduh.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 6. maj 2024.

RAZGLEDNICA

Ova zemља је толико насељена да многожени и серијске
убојице остaju некаžњени, а о авionsким нesrećama

izvještava se (po pravilu, u večernjim vijestima) samo ako se dese u šumovitom kraju – teška pristupačnost osobito je žalosna kada je u njoj primjesa brige za okoliš.

Teatri su prepuni, i lože i bina.

Ariju nikad ne pjeva jedan tenor:

redovito ih je šest, ili jedan, ako debeo je za šestoricu.

To isto i za vladu važi, u čijim kabinetima ne gasne svjetlo svu noć: rade u smjenama, kao u tvornicama, taoci demografije. Sve pandemično je.

Šta voli jedan, vole mnogi,

radilo se o sportisti, parfemu ili ribljoj čorbi.

Stoga, bilo što da kažeš ili uradiš, sve lojalno je.

Priroda takođe kao da se svela pod zajednički nazivnik, pa i kad je kiša, što se desi rijetko, oblaci ne vise najduže nad armijskim il' mornaričkim stadionom već nad grobljem.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 3. maj 2024.

SONET

Treba mi glazba što preko vrhova prstiju

Mojih čudljivih i osjetljivih plovi.

Preko gorko-okaljanih usana mi drhtavih,

Uz melodiju, duboku, jasnu, i tečno-sporu.

O, ono njihanje što liječi, tiho i staro,

Neke pjesme za počinak na smrt umornih pjevane,

Pjesme da kao voda na moju glavu padne,

I na treptave mi udove, san ispran do sjaja!

Čarolija to je koju melodija stvori:

Magija počinka, i tihog daha, i hladnog srca

Što tone duboko kroz boje koje blijede

u podvodnu nepokretnost mora, i što plovi

U mjesec-zelenom ribnjaku zauvijek,

A u rukama ga čuvaju ritam i snovi.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. april 2024.

ONO DRUGO DVOJE

Cijelo ljeto kretali smo se po vili prepunoj odjeka,
Hladnoj poput obiserene unutrašnjosti školjke.
Zvona, papci razdraganih crnih koza su nas budili.
Oko našeg kreveta plemički namještaj se urušavao
Kroz slojeve svjetla plavičasto-zelenog i čudnog.
Ni jedan list se ne zgužva u očišćenom zraku.
Sanjali smo da smo savršeni, i to smo i bili.

Uz gole okrečene zidove, namještaj se
Usidrio, sa svojim grifon-nogama i tamnim površinama.
Nas dvoje na mjestu namijenjenom za još desetoro –
Koraci su nam se množili u tamnim odajama,
Naši gasovi su dosezali dublji ton:
Banket-stol od orahovine, dvanaest stolica
Zrcalili su zamršene kretnje neko drugo dvoje.

Teški kao kipovi, likovi koji mi nismo,
Izvodili su pantomimu u poliranom drvetu,
Taj ormar bez prozora i vrata:
On diže ruku da je prigrli, ali ona
Zazire od njegova dodira, njegova željezna je čud.
Vidjevši je zaledenu, on odvraća pogled
Smiruju se i tuguju kao u nekoj staroj tragediji.

Izbijeljeni mjesecinom i neumoljivi, on i ona
Se ne opuštaju, ne oslobađaju. Svaki naš primjer
Nježnosti ronio je kroz njihov pakao
Kao planeta, kamen, progutan u velikoj tami,

Ne ostavljajući iskričavi trag, ne uzrokujući mreškanje.
Svake noći smo ih ostavljali na njinom pustom mjestu.
U mraku, progonili su nas, budne i zavidne:

Sanjali smo njihove svađe, njihove ranjene glasove.
Mi bismo se kadšto zagrlili, ali ono dvoje nikad,
Zaglavljeni u bezizlazu, za razliku od nas,
I pod takvim teretom, mi izgledali smo sebi lakši –
Mi aveti a oni krv i meso;
Kao iznad ruševina ljubavi, mi bili smo
Ta oaza koju su ono dvoje sanjali, u očaju.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. april 2024.

MRVE ILI HLJEB

Ako bi im čovjek rekao ono što se jasno vidi,
Ne bi ga razumjeli; ako bi razumjeli, ne bi vjerovali;
Ako bi razumjeli i vjerovali, rekli bi:
“Mrzitelju ljudi, što strašnim sterilnim
Sjajem ništiš naše živote: gdje su naši životi?”
Malo pokunjeni možda, ali ne i povrijeđeni. Ali posve je
Tačno da se neranjiva ljubav ne može kupiti nizašto.
Bolje je, bez sumnje, davati mrve no hljeb; opet stvarati bajke,
Reći ljudima da se ne boje smrti, očvrsnuti im ako je mogućno
Kosti gorkim bajkama da se ne plaše života.
A ni svoj vlastiti da ne sažaljevaju previše;
Jer čini se da samilost traje duže no druge boje,
na tom suknu što bliјedi.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22. april 2024.

ŽELJA DA SE UMRE

Pošto pitaš, većine dana ne mogu se sjetiti.
Hodam u svojoj odjeći, neobilježena tim putovanjem.
Onda se skoro neizreciva požuda vraća.

Čak i tada nemam ništa protiv života.
Znam dobro vlati trave koje si spomenuo,
namještaj koji si smjestio ispod sunca.

Ali samoubice imaju poseban jezik.
Poput stolara žeze znati kojim alatom.
Nikada ne pitaju zašto praviti.

Dva puta sam se sasvim jednostavno izjasnila,
posjedovala neprijatelja, pojela neprijatelja,
preuzela njegovu vještinu, njegovu magiju.

Na taj način, težak i promišljen,
vreliji od ulja ili od vode,
ja sam se smirila, balaveći kroz rupu od usta.

Nisam mislila o svom tijelu pri vrhu igle.
Čak su i rožnjača i ostatak urina iščezli.
Samoubice su već izdali tijelo.

Mrtvorođeni, ne umru oni uvijek,
nego zasljepljeni, ne mogu zaboraviti drogu tako slatku
da čak i djeca bi je gledala uz osmijeh.

Gurnuti sav taj život pod svoj jezik! –
to, samo po sebi, postaje pasija.
Smrt je tužna kost; izudarana, reklo bi se,

a ipak ona me čeka, iz godine u godinu,
da tako delikatno poništi staru ranu
ispusti moj dah iz njegovog zlog zatvora.

Usklađeni tamo, samoubice se ponekad sretnu,
bijesni na voće, na razdragani mjesec,
ostavljajući kruh što ga pobrkaše s poljupcem,

ostavljajući stranicu knjige bezbrižno otvorenu,
nešto neizrečeno, dignutu slušalicu
i ljubav, šta god to bilo, jedna infekcija.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. april 2024.

LICEMJERNE ŽENE

Licemjerne žene, kako rijetko mi govorimo
o našim vlastitim sumnjama, dok uz dvojbu
majčinski podržavamo muškarca u njegovoј sumnji!

I ako nam je u Mill Valleyu, smješten visoko u
drveću gdje zapadni lahor blagu kišu nosi,
rekao jedan bijeli oznojeni bik od pjesnika

da su nam pičke ružne – zašto nismo
priznale da i mi mislimo tako? (I
čemu sramota? One i nisu za gledanje!)

Ne, one su mračne i naborane i dlakave
pećine Mjesečeve... A kada
mračno nas brujanje ispuni,

hladnoća prema životu,
mi smo previše žene da
bismo priznale takvu neženstvenost.

Kurvanjski sa psihopompom¹
mi igramo se i branimo – i ne kažemo

ništa o tome kasnije. A naši snovi,
sa kakvom frivolnošću smo ih odrezale
ko nokte nožnih prstiju, ostrigle ih kao krajeve
rascvjetale kose.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. april 2024.

NEKA OVO BUDE STIH

Sjebaše te, tvoji tata i mama.
Možda nehotice, no to im od ruke ide.
Pune te negdašnjim svojim manama,
I još koju, ko za te, dodaju pride.

I njih su lude starinskih kaputa
I šešira sjebale u doba dato:
Svaka, pol vremena bje cmizdravo-kruta,
A pol – jedna drugoj za vratom.

Čovjek čovjeku tek bijedu umije
Dati, što kao podvodni sprud
sve dublja je: bježi što možeš prije,
Da imaš djece – ne budi lud.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. april 2024.

NESANICA

U zrcalu s komode mjesec
milion milja okolo gleda
(i možda s ponosom, u se, ali

baš nikad ne osmjejuje se)
daleko izvan sna,
ili on možda po danu spava?

Pošto Svemir napustio ga je,
on rekao bi mu da u ad ode,
i našao bi sebi kakvu veliku vodu,
il' zrcalo, da u njima promišlja.

U paučinu stog brigu zavij
i baci je u kladenac

u svijet ovaj izvrnuti
gdje lijevo je desno uvijek,
gdje sjene tijelo su zapravo,
gdje po cijelu noć se ne spije
gdje nebo plitko je ko što duboko je
more sada, i ti voliš mene.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. april 2024.

RAZLAZ

Ispisujem se iz ljudi! Humanije je biti zvijer
među zvijerima nego kostim sred sivih
kostima nadnešenih, kao nad šahovskom
partijom, nad kamarom prerano rođenih beba
što se, istrešene iz inkubatora, praćakaju poput
rakova prije ubacivanja u kotao s ključalom
vodom.

Bombarduj, bombarduj, monstrume, ubijaj česme,
groblja i bolnice, nemam više ništa s ljudima!
Raskidam i s tobom, druže prijatelju, profesore
slobode kojem jezik bijaše oštar kao udarna igla

a danas u tv-debatama dopuštaš da oko tvoje
riječi, kao ispred kamena u curlingu, metu i
glancaju da je navedu u tor uz najmekši mogući
sudar na ledu.

Raščistio sam s ljudima! Prošla su vremena
pobune i otpora i ker će opet s kerom spavati.

Milorad Pejić, 5. april 2024.

ZAUSTAVITE SVE URE, TEEFON ISKOPČAJTE

Zaustavite sve ure, telefon iskopčajte,
Priječite psa da laje, sočnu mu kosku dajte,
Stišajte klavire i, uz prigušeno bубnjanje,
Iznesite lijes, nek žalobnika započne okupljanje.

Nek aeroplani kruže ječeći iznad glave,
Porukom On Je Mrtav nek išaraju plavet,
Mašne od krepa na vratove bijele stavite uličnim golubima,
Nek crne pamučne rukavice svaki prometnik ima.

On bio je moj Sjever, moj Jug, moj Istok i Zapad,
Moja radna sedmica, moj nedjeljni nerad,
Moje podne, moja ponoć, moj govor, moja pjesma;
Mišljah ljubav vječna će biti: tu pogriješio sam.

Zvijezde nisu sada potrebne: sve ih utrnite,
Spakujte mjesec, sunce rastavite;
Proljite nekamo okean, neka se šuma zbriše,
Jer ničem dobrom ništa ne može da vodi više.

*Wystan Hugh Auden (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1.
april 2024.*

VELIKA CRNA ČAPLJA

Budući da skitam šumama češće
nego ovom prometnom stazom, obično
su stabla ta koja promatram; ali od ljudi
najdraže mi je vidjeti staricu
što lovi ribu sama na kraju gata,
satima, očigledno zadovoljna.
Rusi u potrazi za gljivama nakon kiše
vuku za sobom svijet crvenih sarafan haljetaka,
slavuja, samovara, peći na kojima se spava
(iako bez sumnje to nije to čega
oni se mogu sjetiti).
Vijetnamske obitelji koje pecaju
ili prosto sjede što je moguće bliže vodi
podsjete me – mamurnu od džet-lega to prvo veče –
na ono jezero u Hanoju u jantarno-žutoj svjetlosti,
i mir u ratu kom smo došli svjedočiti.
Ova žena sva predata svom užitku priziva
jednu čitavu kulturu, poljski cvijet žilavi
što raste među redovima pamuka
u crvenom tlu zemlje, pod nogama
mula i gospodara. Ja je vidim kao
boso dijete kraj blatnjave rijeke
kako uči vještinu s čakljom. Koje bitke
ona je preživjela, kakve napore?
Ona je skupila sve vrijeme na svijetu
– ništa drugo – i čeka oskudne trofeje,
potpuna u sebi kao čaplja.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. mart 2024.

ZVJEZDANA NOĆ

To me ne sprečava da imam užasnu potrebu za – da li da kažem tu riječ – Religijom. Tada izadjem noću i slikam zvijezde.

Vincent Van Gogh u pismu bratu

Grad ne postoji
osim tamo gdje jedno crnokoso drvo klizi
gore u vrelo nebo kao utopljena žena.
Grad je tih. Noć ključa s jedanaest zvijezda.
O, zvjezdana, zvjezdana noći! Želim
umrijeti ovako.

Kreću se. Sve su žive.
Čak se i mjesec nadima u narandžastim okovima
da izgura djecu iz svog oka, kao bog kakav.
Stara, nevidljiva zmija guta zvijezde.
O, zvjezdana, zvjezdana noći! Želim
umrijeti ovako:

u toj zvjeri od noći koja juri,
da se, usisana od zmaja tog velika,
odcijepim od svog života bez stijega,
bez trbuha,
bez krika.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 25. mart 2024.

JUTARNJA PJESMA

Ljubav te navi kao raskošan zlatni sat.
Babica te pljesnu po tabanima i tvoj goli krik
smjesti se među elemente.

Naši glasovi odjekuju uveličavajući tvoj dolazak. Nova statua.
U promajnom muzeju, tvoja golotinja
baca sjenku na našu sigurnost. Stojimo okolo bezizražajno kao zidovi.

Nisam ti majka ništa više
nego oblak što očisti zrcalo da odrazi svoje sporo nestajanje
od ruke vjetra.

Svunoć tvoj leptir-dah
treperi u blijedoj rumeni ruže. Budim se da poslušam:
daleko more kreće se u mom uhu.

Jedan krik, i teturam iz kreveta, kravlje teška i cvjetna
u svojoj viktorijanskoj spavaćici.
Tvoja usta otvaraju se ko mačja. Prozorsko okno

bijeli i guta svoje zvijezde bez sjaja. I sada iskušavaš
svoju pregršt nota:
jasni samoglasnici dižu se kao baloni.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 22 mart 2024.

LUDOVANJA U MLADOSTI

Prije dvadesetak ljeta djevojke dvije
Došle, tu gdje radio sam –
Bujna Engleska ruža, i sa njom drugarica
Sa očalama sa kojom mogao sam pričati.
Lica naša tih su dana varničila kao u
Streljačkom nadmetanju, i dvojim
Da će lice ko njeno ikad ikom bog dati.
Ali drugaricu ja njenu odaberem.

Napisao sam potom u sedam ljeta

Preko četiri stotine pisama,
I dao prsten od deset gvineja
Koji na kraju natrag dobih, i sretah
S njom se u mnogim stolnim gradovima,
Neznano inom kleru. Sreo sam, vjerujem,
Ljepojku dvaput. Trudila se oba
Puta (mislio sam) da ne nasmije se.

Rastajući se, nakon oko pet
Pokušaja, saglasni smo bili da bio
Sam odviše sebičan, povučen,
I da ljubav lako mi dosadi.
Da, korisno je to sazнати.
A u novčarki mojoj još nosim dvije slike
Bujne ljepotice s krznenim rukavicama.
Nesretne amajlje, možda.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 18. mart 2024.

TO JE PRVA STVAR

To je prva stvar
Koju razumjeh:
Vrijeme je odjek sjekire
Diljem šume.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. mart 2024.

EX VOTO

Posvećeno Jonathanu Aaronu

Nešto slično polju u Mađarskoj, ali

bez njegove nevinosti. Nešto slično rijeci
dugoj, bez mostova. Gore, preglas neizreciv
oka što mrljama bola vidik nali.
Posthumni zrenik gdje riječ ehu svojem
pripada mnogo više no tom što se zbori.
Andžel sliči u oblačju na plavušu što je
Aušwic rasprodaja uličnih rastvori.
I kam tle označi gdje bje vrabac prije.
U dućanskim izlozima, sa mola palme će
proreći komarcu što se zalijeće
na fasadu vile – hotela, tačnije –
spljoštenu budućnost. Što se dalje šeta,
zemlja kojom ideš manje te zanima.
Što je kude, santi besciljnoj to smeta:
topeći se oblik mozga prima.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 11. mart 2024.

POZIVNICA ZA GOSPOĐICU MARIANNU MOORE

Iz Brooklyna, ponad Brooklynskog mosta, u ovoj jutarnjoj ljepoti,
molim te doleti.
U oblaku vatrenih blijedih kemikalija,
molim te doleti.
uz brzo udaranje tisuća malih plavih bubnjeva
spusti se sa neba punog ovčica
na blistave tribine uz lučku vodu,
molim te doleti.

Zviždući, vijorenje zastavica i dima. Brodovi
srdačno signaliziraju mnoštvom zastava
što dižu se i padaju kao ptice diljem luke.
Dvije rijeke ulaze, ljupko noseći
bezbroj malih prozirnih želatina

u kristalnim zdjelama sa kojih vise srebrni lanci.
Let je siguran, vrijeme je naručeno.
Talasi se utrkuju u stihovima u ovoj jutarnjoj ljepoti,
molim te doleti.

Dođi sa šiljastim vrhovima tvojih crnih cipela
što slijede safirni odbljesak,
s crnim ogrtačem napravljenim od krila leptirova i dosjetki,
sa ko zna koliko anđela što putuju
na širokom crnom obodu tvog šešira,
molim te doleti.

Noseći glazbeni nečujni abakus,
kritički blago mrk pogled, i plave vrpce,
molim te doleti.

Realnost i neboderi ljeskaju se u plimi; Manhattan
sav preplavljen je moralom u ovoj jutarnjoj ljepoti,
molim te doleti.

Uzdižući se u nebo s prirodnim junaštvom,
iznad nesreća, iznad zločudnih filmova,
taksija i nepravde općenito,
dok zvuci roga odjekuju u tvojim lijepim ušima
koje istodobno slušaju
nježnu još neskladnu glazbu, što pristaje mošusnom jelenu,
molim te doleti.

Za koga će se mrgodni muzeji ponašati
kao uglađeni mužjaci rajske ptica,
za koga dobroćudni lavovi ležati u čekanju
na stepenicama Gradske knjižnice
žudeći da ustanu i slijede te kroz vrata
gore ka čitaonicama,
molim te doleti.

Možemo sjesti i plakati; možemo ići u kupovinu,
ili igrati igru stalnog pravljenja grešaka
s neprocjenjivom garniturom rječnika,

ili možemo hrabro se jadati, ali molim te
molim te doleti.

Sa dinastijama niječnih jezičkih sklopova
što se tamne i umiru oko tebe,
sa gramatikom koja se naglo preinači i sija
poput jata vivaka u letu,
molim te doleti.

Dođi kao svjetlost bijelim nebom s ovčicama,
dođi kao dnevna kometa
sa dugom svitom riječi bez magline,
iz Brooklyna, ponad Brooklynskog mosta, u ovoj jutarnjoj ljepoti,
molim te doleti.

Elizabeth Bishop (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. mart 2024.

KO JE KO

Jeftina biografija sve činjenice daće:
Kako otac ga je tukao, kako je pobegao, u dane
Mladosti s čim se borio, zbog kojih djela će
Najvećom figurom svog doba da postane;
Kako je išao u rat, u lov, u ribe, radio noći cijele,
Uprkos vrtoglavici, peo se na nove planine, dao
Ime jednome moru: neki od posljednjih znanstvenika čak vele
Da je zbog ljubavi gorko, ko vi ili ja, plakao.

Uza sve postignute časti, on uzdisaše za onim koji,
Kažu začuđeni kritičari, ostade doma;
Koji radio je vješto male poslove kućne,
I ništa drugo; mogao mirno da sjedi, da zvižduće,
II čeprka po vrtu; koji odgovorio je na neka njegova
Duga i divna pisma. Ni jedno zadržao nije.

Wystan Hugh Auden (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 4. mart 2024.

MOJOJ KĆERI

Dajte mi još jedan život, i ja ću da pjevam tamo,
u *Kafeu Rafaela*. Ili da u njemu samo
sjedim. Ili u uglu stojim ko namještaj
ako manje darežljiv od bivšeg bio bi život taj.

Ipak i zato što više vijek ni jedan neće moći biti
bez kofeina ili džeza, taj gubitak ću otrpiti,
i kroz pukline i pore svoje, pod prašinom i lakovom šuteć,
kroz dvadeset godina u punom cvjetu gledajući te.

Uopšte, imaj na umu da biću blizu. Ili, prije,
tvoj otac, može biti, da predmet neživi je,
posebno ako predmet od tebe stariji ili veći bude.
To pamti o njima, jer oni o tebi bez sumnje će da sude.

Srela ih ili ne srela – te stvari ipak voli.
Uz to, možda ćeš pamtitи siluetu, obris goli.
dok ću ja i to, ko drugi prtljag, da izgubim.
Otud – na našem skupnom jeziku ti reci malo grubi.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 1. mart 2024.

KAD GLEDAM NAJVEĆE

Kad gledam kako iz raja padaju i najveći
I najmudriji, ne zbog gordosti, s krilima

Ukočenim ko u Satane, već svi grabeći
Bijedne mrve hrane iz oskudnih žitnica;
I kada vidim da ispod svakog ruha novog,
Ista navada kukavička je, ista mutava sorta
Vražja koja je nagnala našeg Wordswortha
Da bude apoget kraljeva i popova i laži;
I kako čovjek može u svem što mu se gadi
Naći užitak na kraju, i prigrliti ga kukavičkom
Lukavštinom što poraste u njegovoj duši –
Tad još čvršćim zakletvama vjeru si obnavljam i
Još većim zavjetima vežem duh koji, mada
Često posrne, nauznak nikad ne pada.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. februar 2024.

PRIJATELJU ČIJE JE DJELO KONAČNO TRIJUMFOVALO

Gledaj Ikara kako ljepljiva na se krila stavlja,
lopaticama iskušavajući onaj čudni mali trzaj letenja,
I misli o tom prvom savršenom trenutku ponad trava
labirinta. Pomisli kako moćno to je bilo!
Dolje je drveće, nezgrapno poput deva;
ovdje su čvorci što u šoku lete pored njega,
i misli na čednog Ikara kom prilično dobro ide.
Veći no jedro, iznad magle i huke velvetnog okeana –
on ide. Divi mu se krilima! Vidi mu za vratom
vatru i gledaj ga kako nemarno pogleda gore
i kako biva uhićen dok čudesno srlja ka tom
vrelome oku. Kog briga što pade nazad u more?
Vidi ga kako veselo kliče suncu i dolje pada,
dok njegov razumni tatica pravo u grad ide baš tada.

Anne Sexton (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 23. februar 2024.

POSLJEDNJE RIJEČI

Ne želim običan sanduk, želim sarkofag
S tigrastim prugama i na njemu lice
Okruglo kao mjesec, da zuri uvis.
Želim ih gledati kada dođu
Krećući se među nijemim mineralima, korijenjem.
Vidim ih već – blijeda, zvjezdano daleka lica.
Sad nisu ništa, nisu čak ni bebe.
Zamišljam ih bez očeva i majki, kao prve bogove.
Pitaće se bijah li važna?
Trebala bih se posuti šećerom i sačuvati svoje dane kao voće!
Moje se ogledalo magli –
Još nekoliko udaha i neće više ništa odražavati.
Cvjetovi i lica bijele u plahtu.

Ne vjerujem duši. Izmiče kao para.
U snovima, kroz usta-otvor ili oko-otvor.
Ne mogu je zaustaviti.
Jednog se dana neće vratiti. Stvari nisu takve.
One ostaju, njihovi maleni pojedinačni odsjaji
Topli su od velike upotrebe. Gotovo da predu.
Kad mi se tabani ohlade,
Plavo oko moje kornjače će da me utješi.
Dajte mi moje bakrene kuhinjske lonce, nek moji
Crveni lonci cvjetaju iznad mene kao noćno cvijeće,
Ugodnog mirisa. Omotaće me zavojima, pohraniće
Moje srce ispod mojih nogu u urednom zamotuljku.
Jedva ću samu sebe poznati. Biće mračno.
A sjaj ovih malih stvari slađi je od lica Ištar.*

*Mezopotamska boginja ljubavi i rata., legendarna kraljica Semiramida

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. februar 2024.

BOŽANSKA PREKOMJERNA LJEPOTA

Ples galebova u buri, lajava igra
tuljana
Nad i ispod okeana...
Božanska prekomjerna ljepota
Upravlja igram, vlada sudbinama,
tjera drveće da raste,
Bregove da se uzvisuju, talase da padaju.
Nevjerovatna ljepota radosti
Ozvjezdava vatrom spajanje usana, o nek
I naše ljubavi
Budu spojene, ne postoji djevojka
Što gori i žđa za ljubavlju
Više nego moja krv za tobom, na žalu tuljana
Dok krila
Tkaju, kao paučinu u vazduhu,
Božansku prekomjernu ljepotu.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 16. februar 2024.

KRILA

Nešto mi visi pozadi na leđima,
ne mogu ništa vidjeti, ni pokrenuti.

Znam da je crno,
kao grba na mojim leđima.

Teško je. Al vidjeti
se ne može.

Šta je u tom? Nemoj mi reći
da ne znaš. To je ono

o čemu si mi pričao –
crna

neprijateljska sila, hladnoća
kovitla se iz nje i

oko mene i
skroz te ništi.

Ali šta ako,
kao kамила, njenu

čistu energiju pohranim
i nosim, grbava i opterećena

Ne crnilo, ne
taj užas, glupost

hladnog bijesa; ili crnilo
samo da bi tu bilo skrito?

Šta ako to u zrak pušteno
postane bijeli

izvor svjetlosti, vrelo
svjetlosti? Može li sav taj teret

biti sila leta?
Pogledaj unutra: vidi me

sa krilima embriona, jedno

operjano čađom, drugo

buktinja treperavih žeravica, blijedi
sjaj ljetnih pera. Elem –

mogu li da nastavim
sa jednim krilom,

onim bijelim?

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. februar 2024.

PRVA TRAVA

Kišilo je ko tri jesenja dana; onda pred mraz stade
Da drhti noć pod jasnim zvjezdanim sjajem.
Hladna, bezbojna ko staklo, zora došla je,
Kad probudismo se, kiše i oblaci nestali su bili.
Uzburkan okean galamio je burom bacan.
Siđoh da društvo mu pravim. Avaj,
Kakav to slab glas čuje se uz put? Tankim usnama
Trava nenadna plakaše, dolinom dok sam gazio,
Zboreći, vlat po vlat: "Mada dažd, blag i topao,
probudi nas, ovaj svijet odveć je studen.
Uopšte nismo smile da takav može da bude". – Vaš
Smjeli branitelj baš izađe", rekoh; "za čas
I'll dva utješiće vas". Produžih. Iznad duna
Stajaše blijeda, jer dan sjaj oduze joj, luna.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 9. februar 2024.

KANDIDAT

Prvo, jesli naša vrsta osobe?
Nosiš li
Stakleno oko, umjetne zube ili štaku,
Protezu ili kuku,
Gumene grudi ili gumene prepone,

Šavove što pokazuju da nešto manjka? Ne, ne? Onda
Kako ti možemo šta dati?
Prestani plakati.
Otvori šaku.
Prazna? Prazna. Ovdje je šaka

Da tvoju ispunji i voljna
Da donosi šolje čaja i odnosi glavobolje.
I učini sve što joj kažeš.
Hoćeš li je oženiti?
Zagarantovano je

Da će ti palcima zatvarati oči na kraju
I odagnati tugu.
Mi pravimo novu bazu za supu od soli.
Primjećujem da si go golcat.
Šta misliš o ovom odijelu –

Crno je i kruto, no ne stoji ti loše.
Hoćeš li je oženiti?
Nepromociivo, nepoderivo tkanje.
Od vatre i bombi do nebesa štitit.
Vjeruj mi, u njem ćeš biti sahranjen.

A glava ti je, izvini, prazna.
Imam recept za to.
Izađi, medu, iz ormana.
Pa šta misliš o tome?

Gola kao papir na početku

Ali za dvadeset pet godina ona će biti srebro,
Za pedeset, zlato.

Živa lutka, kako god da pogledaš.
Zna da kuha, i zna da šiva.
Može da priča, priča, priča.

Ta stvar funkcioniše, ništa tu ne fali.
Boli li te što, ona je topli oblog.
Imaš li oko, ona je slika.
Moj dečko, to ti je zadnje utočište.
Hoćeš li ti to oženiti, oženiti, oženiti?

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. februar 2024.

AUTOPUT MERRITT

Izgleda kao da vječno se
oni kreću, i mi da se
stalno krećemo –

pod bijelim nebom na kojem
otkako su se svjetla upalila jedna zvijezda
probila je izmaglicu & sada
nas slijedi postojano
konstanta jedna
iznad naših šest prometnih traka
snoliki neprekid...

A narod – mi smo!
ljudi iz nutrine
auta, vidljivi
samo na benzinskim pumpama

nesigurni,
promatrajući jedni druge

piju kafu žurno, iz
automata & jure
natrag k autima
iščezavaju
u njima zauvijek, da se
nastave kretati –

Kuće ovdje & ondje onkraj
zapečaćene ceste, drveće/dugokoso, žbunje
prolaze mimo nas, prolazimo kraj
automobila koji se stalno kreću
ispred nas, pored nas, tiskajući se
a
s lijeva, oni koji dolaze
prema nama sjaje previše blistavo
krećući se neumorno
u šest traka, klizeći
na sjever & jug
uz nerazgovijetan mrmor –

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 2. februar 2024.

A ZVIJEZDE

Ti možda nisi znala kako su sinoć jasna,
Posebno nad vratima tvojim kraj mora, bila
Nebesa, zvijezdama sva obasjana, krasna,
Odjevena u bijelu harmoniju blistavih sjajnih svjetala.
Možda pogledom nisi više tražiti htjela
Prizor zapamćenoga ovoga ushićenja —
No barem mogla si čuti obalu što cijela

Huči glasima kojim u noći jek nejenja.

Mojom čežnjom sazvježđa upaljena su ova,
A jadikovka okeana bje puna boli moje.
No bez sumnje to dobro bilo je za oboje
Što nisi došla već ovdje ostavila me samog.
I ne treba mnogo da viđam te s nova;
A zvijezde su često pogibeljne, to znamo.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 29. januar 2024.

GALATEA JOŠ JEDNOM

Neće da govori, kao da je živa ispod njenog
jezika. Kao da živu u steznom mišiću ima,
nepokretna, kraj ribnjaka, u lišće odjevenog,
statua stoji bijela kao razorni posljedak zima.
Nakon ovakvog snijega, ovdje ničeg nema zaista:
samo mijene stoljeća, vrijes uznemirivani.
To je ono što znači opisivanje kruga čista,
kad lice počne da ti liči vremenu vani,
i kad Pigmaliona nema. I sad možeš da zasjeniš
oblakom svoje nabore, da pupak razotkriješ.
Budućnost najzad! To jest, odlomci izbijeljeni
glečera koji u petoslovnom “nikad” se krije.
Na to je došao život boginje koja je rođena
iz alabastera i pušta lutalačke zjenice
da upijaju bit boje, temperaturu koljena.
Eto tako izgleda nutrina djevice.

Joseph Brodsky (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 26. januar 2024.

XLVII

Mrtvi – jedno ime
živi – jedno lice i deset prstiju

Pentti Saarikoski (preveo Milorad Pejić), 22. januar 2024.

ARIEL

Zatišje u tami.
Onda nestvarno plavo
Prosipanje litica i daljina.

Božja lavice,
Kako postajemo jedno,
Zaokret peta i koljena! – Brazda

Raskoli se i minu, sestra
Smeđem luku
Vrata koji ne mogu zgrabiti,

Bobičasti plodovi ko crnačke
Oči bacaju tamne
Kuke –

Crni slatki krvavi zalogaji,
Sjenke.
Nešto drugo

Vuče me kroz vazduh –
Bedra, kosa.
Pahulje iz mojih peta.

Bijela

Godiva, ljuštim se –
Mrtve šake, mrtve stege.

I sada ja
Pjena u žitu, bljesak mora.
Dječji plać

Tali se u zidu,
I ja
Sam strijela

Rosa što leti,
Samoubilačka, sjedinjena u zaletu
U crveno
oko, kotao jutra.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 19. januar 2024.

PROLJEĆE

Crvene oči zečeva
nisu tužne. Niko dilj
tužnog, zlatnog sela u barci
više ne prolazi. Zalaz sunca
ostaviće ga samog. Ako
zavjese vise ukoso,
nije to ničija greška.
Okolo i okolo i okolo
posvuda isti zvuk
kotača u pokretu, i stvari
koje postaju starije, postaju
tiše. Ako psi
laju jedan na drugog
svunoć, i njine oči

bljeskaju crveno, to se
ne tiče nikog. Oni veliki
prostor mraka imaju
kroz njega da laju. Zečevi
zube će keziti
na proljetni mjesec.

Denise Levertov (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 15. januar 2024.

ŽIVOT S RUPOM U NJEMU

Kad zabacim glavu unazad i jauknem
Ljudi (uglavnom žene) kažu
Ali ti si uvijek radio ono što si htio,
Uvijek uspiješ da bude po tvome
– Savršeno ogavno i prljavo
Obrtanje svega što je bilo.
Ono što šuftovi pod ovim misle
Je da ja nikad ne uradih ono što neću.

I tako onaj seronja u zamračenoj kuli
Koji napiše svojih petsto riječi na dan
A onda podijeli ostatak dana na kupanje
Šljokanje i ptice
Sve je profulio, a isto
i onaj učo sa đozama
(Šestoro djece, žena trudna,
A njeni roditelji im dolaze na stan)...

Život je nepokretna, tjesna,
Troruka borba između
Tvojih potreba, svijeta za tobom i (gore)
Nepobjedivog sporog stroja
Koji ti nosi ono što ti spada. U srazu,

Oni se napinju oko šuplje stāze
Moranja, straha, licā.
Dani se niz to stalno prosijavaju. Godine.

Philip Larkin (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 12. januar 2024.

NISKO NEBO

Nema grabljivica ovdje, jedva poneki jastreb,
Mogu li niska krila ili velike oči letjeti
Pod ovim nisko spuštenim mekim nebom?

Na otvorenom vresištu zvižduk ritske šluke
Umire od svog odjeka, on nema mjesta
Pod poklopcem ove grobnice.

Ali onaj kome duh i mašta
Ponekad izgledahu tegobni
Sretan je da legne nakratko u grob.

Među kamenjem, u tišini,
Duh se rastvara bez zvuka,
Meso pada u zemlju.

Robinson Jeffers (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 8. januar 2024.

OGLEDALO

Srebrno sam i precizno. Nemam predrasuda.
Šta god gledam odmah progutam
takvo kakvo je, nezamagljeno ljubavlju ili nevoljenjem.

Nisam okrutno, samo istinoljubivo –
oko malog boga, četvorougaono.
Najviše vremena razmišljam o suprotnom zidu.
Ružičast je, sa tačkicama. Toliko dugo gledam u njega
da mislim da je dio mog srca. Ali on treperi.
Lica i tama razdvajaju nas uvijek iznova.

Sad sam jezero. Jedna se žena naginje nada mnom
tražeći u mojim širinama ono što ona zbilja jest.
Onda se okreće tim lažljivcima, svijećama ili mjesecu.
Vidim joj leđa i odražavam ih vjerno.
Nagradi me suzama i uznemirenim pokretima ruku.
Važno sam joj. Dolazi i odlazi.
Svakog jutra njezino lice to je što zamijeni tamu.
U meni utopila je mladu curu, i u meni starica
dan za danom diže se put nje, kao strašna riba.

Sylvia Plath (preveli Marko Vešović i Omer Hadžiselimović), 5. januar 2024.